

דברי תורה לפרשת השבוע

הילולא
דעדיקא

אורחות
חיים

סיפור על
הפרישה

אמרי קודש
בעקבות

פנינים
קדים



ר"ת	בעלזא	טוב"ש	הרה"צ	ידושלים
8:33	8:11	7:53	6:41	בני ברק
8:30	8:08	7:56	6:56	חיפה
8:33	8:11	7:56	6:48	אשדוד
8:30	8:08	7:56	6:56	בית שמש
8:32	8:10	7:54	6:40	קריית נת
8:31	8:09	7:55	6:57	נוף הגליל
8:33	8:11	7:55	6:51	

שאם יתפלל האדם תפילה זכה בכוונת הלב כראוי, יוכל להכניע אותו בזה יותר מכל שאר המצוות, על כן עיקר מגמתו לבטל את האדם מלהתפלל כראוי, ולעומתו צריך האדם לצאת במלחמה כבדה על זה, שתהיה תפילתו כראוי. וביחוד בדורות הללו הנה עיקר העבודה היא עבודת התפילה, כמו שנאמר (תהלים קב, יח-יט) פנה אל תפילת הערער ולא בזה את תפילתם תכתב זאת לדור אחרון, היינו שעיקר העבודה בדור האחרון, בעקבתא דמשיחא, היא עבודת התפילה (עי' ויק"ר ל, ג), **לכן יש על זה מלחמה גדולה** מאוד מצד היצה"ר. וזהו

שאמר הכתוב **כי תצא למלחמה על אויביך**, כי מתפרש בלשון אלא, ר"ל אינך יכול להפטר מזה אל"א בהכרח תצא למלחמה, כי מאחר שהיצה"ר עושה כל מיני פעולות להחליש ולקרר את האדם מלהתפלל כראוי, אין שום דרך להפטר ממנו אלא צריכים לצאת למלחמה כנגדו. ואיך ובמה תיערך מלחמה זו, על זה אמר **ושבית שביו, שביו** גימטריא **שיח** שהוא לשון תפילה (עי' ברכות כז:), היינו שצריך להתפלל להשי"ת לזכות לצחצח את היצה"ר, גם הרמז בתיבת **שביו**, ש מרמז על הג' אבות אברהם יצחק ויעקב (זוה"ק ח"א כה:), **בי"ו** עולה **י"ח** רומז לתפילת י"ח שתיקנו האבות, היינו שתתפוס אומנות אבותיך בידיך להתפלל להשי"ת, וביזה תוכל להתגבר על היצר הרע. וזהו עיקר ההכנה לראש השנה, להרבות בעבודת התפילה, וגם לעשות הכנה לפני התפילה כדי להתפלל כראוי. (מאור ושמש)

כי תצא למלחמה על אויביך ונתנו ה' אלקיך בידך ושבית שביו. (כא, י) איתא בזוה"ק דקאי על מלחמת היצר. ולכאורה אינו מובן, וכי מיד כשיצא ללחום יתן ה' בידו את היצה"ר, והלא כמה יגיעות צריך האדם ליגע על זה. ויובן בהקדם דברי הראשונים שעיקר התשובה היא קבלת הלב בקבלה אמיתית שלא ישוב עוד לכסלה, ויקבל על עצמו מהיום והלאה לעשות את כל מצות ה' ואז מיד נחשב כצדיק גמור, וכמו שפסק הרמב"ם (הל' גירושין פ"ב ה"כ)

כי תצא למלחמה על אויביך וגו'. (כא, י)

ויש לרמז כי הרבה פעמים האדם רואה שעושה חיל בעבודת השי"ת, שמתפלל כראוי ולומד בהתמדה רבה וכל כיוצא בזה, אך לא אורכים הימים ופתאום מרגיש שנפל למטה לגמרי וצריך להתחיל מחדש במלחמה גדולה כנגד היצר, ובאמת היא תמיהה גדולה בעינינו, למה צריך להתחיל מלחמה זו מחדש, הלא כבר כבש את היצה"ר ונצחו, ואם יכול היצה"ר לחזור ולהתגבר עליו, א"כ מה יהיה בסופו, וזה עלול לגרום לו ליפול לידי יאוש ח"ו. לזאת באה התורה לחזקו ולדבר אל לבו שלא ירע לו מזה, אלא ידע כי כל עיקר יציאת האדם לעולם הזה היא רק כדי להלחם מלחמה תמידית כנגד היצה"ר כל הימים כמאמר החכם בחובות הלבבות (שער יחוד המעשה פרק ה) שבתם ממלחמה קטנה הכינו עצמכם למלחמה גדולה, היא מלחמת היצה"ר, שהיא מלחמה תמידית לאורך כל החיים וממילא לא יפול רוחו בקרבו, מזה שאינו יכול לנצח את היצה"ר לגמרי, כי כך דרכה של מלחמה זו שנמשכת כל זמן היות האדם בעולם הזה, וזו היא תכלית כל ביאתו לעולם הזה. וזהו שאמר הכתוב, **כי תצא, ר"ל עיקר סיבת יציאתך לזה העולם היא, למלחמה על אויביך**, להיות לך מלחמה זו, מלחמת היצר, כל ימי חיך. (תפארת שלמה)

ידע כי כל עיקר יציאת האדם לעולם הזה היא רק כדי להלחם מלחמה תמידית כנגד היצה"ר כל הימים כמאמר החכם בחובות הלבבות (שער יחוד המעשה פרק ה) שבתם ממלחמה קטנה הכינו עצמכם למלחמה גדולה, היא מלחמת היצה"ר, שהיא מלחמה תמידית לאורך כל החיים וממילא לא יפול רוחו בקרבו, מזה שאינו יכול לנצח את היצה"ר לגמרי, כי כך דרכה של מלחמה זו שנמשכת כל זמן היות האדם בעולם הזה, וזו היא תכלית כל ביאתו לעולם הזה. וזהו שאמר הכתוב, **כי תצא, ר"ל עיקר סיבת יציאתך לזה העולם היא, למלחמה על אויביך**, להיות לך מלחמה זו, מלחמת היצר, כל ימי חיך. (תפארת שלמה)

כי תצא למלחמה על אויביך וגו'. (כא, י)

פירש רש"י ז"ל **במלחמת הרשות הכתוב מדבר**. ונראה הרמז למאמר חז"ל (יבמות כ:) קדש עצמך במותר לך, שעל זה היא עיקר מלחמת היצר, על הדברים המותרים, היינו כאשר האדם בא לעבוד את השי"ת לא די שיפירוש מדברים האסורים ח"ו, כי זה פשיטא, אלא אף מדברי הרשות, היינו דברים המותרים, צריך להתרחק, ללחום בזה כנגד היצה"ר ולקיים קדש עצמך במותר לך, וזהו מלחמת הרשות.

כי תצא למלחמה על אויביך וגו'. (כא, י)

פירש רש"י ז"ל **במלחמת הרשות הכתוב מדבר**. ונראה הרמז למאמר חז"ל (יבמות כ:) קדש עצמך במותר לך, שעל זה היא עיקר מלחמת היצר, על הדברים המותרים, היינו כאשר האדם בא לעבוד את השי"ת לא די שיפירוש מדברים האסורים ח"ו, כי זה פשיטא, אלא אף מדברי הרשות, היינו דברים המותרים, צריך להתרחק, ללחום בזה כנגד היצה"ר ולקיים קדש עצמך במותר לך, וזהו מלחמת הרשות.

כי תצא למלחמה על אויביך וגו'. (כא, י)

פירש רש"י ז"ל **במלחמת הרשות הכתוב מדבר**. ונראה הרמז למאמר חז"ל (יבמות כ:) קדש עצמך במותר לך, שעל זה היא עיקר מלחמת היצר, על הדברים המותרים, היינו כאשר האדם בא לעבוד את השי"ת לא די שיפירוש מדברים האסורים ח"ו, כי זה פשיטא, אלא אף מדברי הרשות, היינו דברים המותרים, צריך להתרחק, ללחום בזה כנגד היצה"ר ולקיים קדש עצמך במותר לך, וזהו מלחמת הרשות.

כי תצא למלחמה על אויביך וגו'. (כא, י)

פירש רש"י ז"ל **במלחמת הרשות הכתוב מדבר**. ונראה הרמז למאמר חז"ל (יבמות כ:) קדש עצמך במותר לך, שעל זה היא עיקר מלחמת היצר, על הדברים המותרים, היינו כאשר האדם בא לעבוד את השי"ת לא די שיפירוש מדברים האסורים ח"ו, כי זה פשיטא, אלא אף מדברי הרשות, היינו דברים המותרים, צריך להתרחק, ללחום בזה כנגד היצה"ר ולקיים קדש עצמך במותר לך, וזהו מלחמת הרשות.

כי תצא למלחמה על אויביך וגו'. (כא, י)

פירש רש"י ז"ל **במלחמת הרשות הכתוב מדבר**. ונראה הרמז למאמר חז"ל (יבמות כ:) קדש עצמך במותר לך, שעל זה היא עיקר מלחמת היצר, על הדברים המותרים, היינו כאשר האדם בא לעבוד את השי"ת לא די שיפירוש מדברים האסורים ח"ו, כי זה פשיטא, אלא אף מדברי הרשות, היינו דברים המותרים, צריך להתרחק, ללחום בזה כנגד היצה"ר ולקיים קדש עצמך במותר לך, וזהו מלחמת הרשות.

כי תצא למלחמה על אויביך וגו'. (כא, י)

שמחו בה' וגילו צדיקים

והרנינו כל ישרי לב

בהתרגשות ובחורות הקודש נביעה ברכות מקרב הלב אל מול פני המנוחה הטוהרה עשרת תפארת ישראל, רבה דעמי' ומדברנא דאומות' פאר הדור והדרו נור תפארתינו

כ"ק מרח אדמו"ר עט"ר שליט"א

ולמע"כ הגה"צ המפורסם חסידא ופרישא סיני ועוקר הרים מרביץ תורה וידאח

בקש"ת נאב"ד מאקאדוא שליט"א

ולמע"כ פרי צדיק עץ חיים, מגוע, אראלים ותרשישים,

הרה"צ רבי אהרן מרדכי שליט"א

לרגל השמחה הגדולה, פדיון הבן

להנני-הנכד-הבן משה יהושע י"ח

בנו בכורו של הדי"ר ישראל מנחם נחום שליט"א

והברכה אחת הוא לסבים החשובים

הרה"צ ר' אהרן בריעף שליט"א והנאך ר' חיים דוד שובקס שליט"א

חבר הבר"ץ דקהילתנו הק' יד"ר שיזכו לראות ממנו רוב נחת דקדושה

לתפארת שושילתא דדהבא רבד"ק ושמחה זו יושפע עלינו ועכב"י, שפע ברכה

והצלחה חי' אריכי, בני ברוכי ומוזני רוויחי ולראות רוב נחת דקדושה מכל יוצ"ח

ומשפע שמחה זו יושפע כל מיני השפעות טובות ישועות ורחמים לנו

ולכל בית ישראל, ונזכה שב"ק מרח אדמו"ר שליט"א יאריך ימים על ממלכתו,

מתוך ברינת גופא ונהורא מעליא לאיוש"ט עכנ"צ כב"א

יעקב בן יוטל פריעדמאן

אהרן בן יוטל פריעדמאן

(באר מים חיים)

לעילוי נשמת הרב החסיד ר' משה יעקב שלום אונגר ז"ל בן הרב החסיד ר' מנחם ז"ל

נלב"ע ט' אלול תשע"ה

הונצח ע"י בנו הרב החסיד ר' נחום אונגאר שליט"א

שהפנימיות של ישראל הוא רק טוב ויצרו הוא שתקפו, ואפילו אם ירבה לחטוא, אעפ"כ עדיין אינו נוגע לחלק אלקי השוכן בקרבו, וכמאמר חז"ל (סנהדרין מד.) "אעפ"כ שחטא ישראל הוא", וכיון שמקבל עליו לעשות טוב מעורר בכח הרצון והחשק הזה את חלק הפנימיות אשר בקרבו להתגלות ולהוציא מכל אל הפועל. וזה ביאור הכתוב: "כי תצא למלחמה" – כשתכין את עצמך ותצא ללחום נגד היצה"ר, "ונתנו ה' אלקיך בידך", הכתוב מבטיח שיתן את החלק השוכן בקרבך, "בידך" – ברשותך ויגלה אותו לעיניך, ולא עוד אלא: "ושבית שביו" שתזכה לתשובה מאהבה והעבירות ייפכו לזכויות (יומא פו:). (ישמח ישראל בשם אביו הרה"ק רבי יחיאל מאלכסנדר ז"ע)

כי תצא למלחמה על אויביך ונתנו ה' אלקיך בידך וגו'. (כא, י) אמרו חכמינו ז"ל (קידושין ל:): "יצרו של אדם מתגבר עליו בכל יום וכו' ואלמלא הקב"ה עוזרו, אין יכול לו". ואם כן יחשוב האדם: מוטב שלא אצא למלחמה עם היצר הרע ולא אעשה שום פעולה לכבוש, רק אבטח בה' ואחרש והוא ילחם בשבילי "אבל האמת לא כן הוא, כי מי שחושב כן לעולם לא יכבוש את יצרו תחתיו. אלא שצריך האדם ללחום תמיד נגד יצרו, כל מה שבכחו ובאפשרותו, ואחר כך יעזרוהו מן השמים, כדאמרינן (שבת קד:): 'הבא ליטרה מסייעים אותו', והאדם צריך להתחיל לטרה עצמו ואח"כ מסייעין אותו. וזהו שאמר הלל (אבות א, יד): 'אם אין אני לי מי לי' שאם האדם אינו עושה מאומה ואינו עומד ללחום נגד יצרו, מי הוא אשר יעזרוהו. 'וכשאני לעצמי', פירוש, וגם לאחר שפעל, 'מה אני', כי לא יכול בעצמו לכבוש, אלא כשיצורפו שניהם יחד הפעולה וההשתדלות מצידו והסייעתא דשמיא – כאמור". וזו כוונת הפסוק: "כי תצא למלחמה על אויביך" – הוא יצר הרע, אזי רק אם תצא – אתה – למלחמה אתו, אז: "ונתנו ה' אלקיך בידך", כי הבא לטרה, מסייעין אותו מן השמים.

ובכתה את אביה ואת אמה ירח ימים וגו'. (כא, יג)

"ירח ימים" הוא לכאורה כפל לשון, ולא היה צריך לומר אלא "ירח" ותו לא. ונראה, דהנה איתא בגמרא (כתובות נז.) "נותנין לבתולה שנים עשר חודש", ואמרו חכמי המוסר שהוא רמז על חודש אלול שמזלו בתולה, שאם שב האדם אל ה' בכל לבבו, אזי בימים אלו היכולת בידו לתקן את כל אשר חטא במשך כל ימות השנה. "והנה, ידוע דימים אשר אין בהם חפץ לא יחשבו במספר ימיו, ועל ידי שמתקן בחודש אלול כל מעשיו שבכל ימות השנה נותנין לו כל י"ב חודש. והיינו דאמרו רז"ל בלשון קדשם ברמז: נותנין לבתולה י"ב חודש". והנה, בשל"ה הק' מבואר שהפסוק "ובכתה את אביה ואת אמה ירח ימים" רומז על חודש אלול, שצריך לתקן בדמעות על אשר נתרחק מהקב"ה (אביה) ומכנסת ישראל (אמה) במשך כל ימות השנה. ולפ"ז י"ל היינו דקרי ליה "ירח ימים" חודש שהוא שנה, על דרך דכתיב (ויקרא כה, כט) "ימים תהיה גאולתו", דהיינו שנה (עיי"ש בפירש"י) – הוא חודש אלול שכלול בו כל ימות השנה. (ערוגת הבושם)

כי יהיה לאיש בן סורר ומורה וגו' ויסרו אותו. (כא, יח)

פירש"י בשם הגמ' (סנהדרין עב:): "הגיעה תורה לסוף דעתו. סוף שמכלה ממון אביו וכו'. אמרה תורה: 'ימות זכאי ואל ימות חייב'. יש להבין, הלא לא ננעלו שערי תשובה לפני שום אדם, כמו שאמר הכתוב (תהלים צ, ג): 'תשב אנוש עד דכא', ודרשו חכמינו ז"ל (ירושלמי חגיגה פ"ב ה"א): 'עד דכדוכה של נפש'. ואכן מצינו כמה וכמה רשעים גמורים שלבסוף חזרו בתשובה, ולמה אם כן לא תועיל תשובה לבן סורר ומורה?

אמנם, מצינו (תנחומא האזינו ב) שאין תשובה מועיל אלא לישראל, משא"כ לאומות העולם. והטעם הוא, כי הנפש הישראלית בהיותה מבני אברהם יצחק ויעקב טהורה היא בעצם, והחטא אינו אלא מקרה, וכשחוזר הבן ישראל בתשובה מתעוררת בו הנקודה השרשית האחזה בשלשלת הקודש עד האבות הקדושים, וכח קדושה זו מסייעתו שיוכל להתמיד בתשובתו וישאר נאמן לה' ולתורתו. אבל נכרי שחטא ונכרת ממקום חיותו, שוב אין לו תקנה.

כי אף אם יעשה תשובה, לא יתמיד בתשובתו, ויחזור לסורו, והן הן **הדברים** בבן סורר ומורה, שאיננו שומע בקול אביו ובקול אמו וא"כ נפסק חיבורו מהם. ואין לו אחיזה בחבל יעקב. שלשלת האבות הקדושים, לכן אף אם יעשה תשובה לא יתמיד בו וסופו ללסטם את הבריות. **ובזה יבואר** מה שאמרו חז"ל (סנהדרין פח.) שאם רצו אביו ואמו למחול לו, לבן סורר ומורה מוחלין לו, ולכאורה אין לכך הבנה, שהרי הוא המרה כנגד השי"ת, ומה תועיל מחילת אב ואם, ולפי דברינו, מאחר שמוחלין לו שוב נתחבר עמהם ונקשר בשלשלת הקודש, ולכן אינו נהרג, כיון שיכול להיות שעוד ישוב בתשובה שלמה, כאמור.

שלח תשלח את האם ואת הבנים תקח לך. (כב, ו)

לכאורה די היה לכתוב "ואת הבנים תקח" ומדוע נכתב תיבת "לך", ונראה דמובא במדרש (דב"ר ו, ו) שהשכר על מצות שילוח הקן הוא – שאם אין לו בנים מעתה יהיו לו בנים, וא"כ דבר זה מרומז בפסוק "שלח תשלח את האם" ובזכות מצוה זו "את הבנים תקח לך" יהיו לך בנים. (תפארת יהונתן)

כי תבנה בית חדש ועשית מעקה לגגך, ולא תשים דמים בביתך כי יפול הנופל ממנו. (כב, ח) וקשה אמאי תלי בבית חדש, והלא בית אשר ירשו מכנענים גם כן צריך מעקה. ותירץ דודאי כל הכנענים היה להם מעקה מחשש נפילה, אך ישראל צדיק וחסיד הבונה בית חדש יאמר לנפשו – שעשיית מעקה הוא חסרון אמונה בה', דכיון שכל מעשיו ועליותיו וירידותיו הכל עבודת ה', לא יכשל ולא ימוטו רגליו כי רגלי חסידיו ישמור. ע"כ אמר לו הקב"ה אם תבנה אתה בית חדש – ועשית מעקה, כי אתה לא תפול, אך יפול הנופל המחוייב ליפול כפירש"י, ויהא בך חטא שנתגלגל חובתו של זה בביתך. (שו"ת חתם סופר)

ולא אבה ה' אלקיך לשמע אל בלעם ויהפוך ה' אלקיך לך את הקללה לברכה כי אהבך ה' אלקיך. (כג, ו) קשה דתחלה אמר ולא אבה לשמוע, שלא רצה לשמוע אל דבריו כלל, והדר כתיב ויהפוך וגו', דמשמע ששמע אלא שהפכה לברכה. ונראה לומר שלא רצה השי"ת להכניס ברכות בפיו של בלעם שהם היפוך הקללות שהיה בלבו להוציא, כי אז יאמר בלעם שלעולם אין הקב"ה חפץ לברך את ישראל ורק למען לא יתקללו נתן בפיו ברכות, ולכן הכניס הקב"ה בפיו ברכות אחרות לגמרי שלא היה להם שום שייכות לקללותיו למען ידע שרצה הקב"ה לברכם מרוב אהבתו אליהם ולא מחמת בלעם. וזה שאמר הכתוב, ולא אבה ד' אלקיך לשמוע אל בלעם ויהפוך ד' אלקיך לך את הקללה לברכה, שלא רצה לשמוע אל דבריו אף בזה שיהפוך את קללותיו לברכה, אלא ברכם בברכות חדשות לגמרי, כי אהבך ד' אלקיך, כי אוהב הקב"ה אותך ורצונו לברך את ישראל ממש תמיד. (נועם אלימלך פרשת בלק)

ויהפוך ה' אלוך לך את הקללה לברכה. (כג, ו)

כי הנה אמרו חז"ל (סוטה לח:): המברך מתברך, א"כ היה עולה על הדעת אשר להיות שסוף כל סוף בריך בלעם את ישראל, יתברך גם הוא, לזה אמר הכתוב **ויהפוך ה' אלקיך לך את הקללה לברכה**, ר"ל כל הפיכת הקללה לברכה היה רק במה שנוגע לטובת ישראל, **כי אהבך ה' אלקיך**, אבל לבלעם עצמו נחשב כאילו לא נהפכה קללתו, והרי הוא מקלל, ואינו בכלל ברכה. (דגל מחנה אפרים)

כי תצא מחנה על אויביך ונשמרת מכל דבר רע וגו'. כי ה' אלקיך מתהלך בקרב מחניך להצילך ולתת אויביך לפניך והיה מחניך קדוש וגו'. (כג, י-טו) "רמז לימים הללו קודם ראש השנה, שהוא מלחמה כידוע, ולכן כתוב בו 'יום תרועה' (במדבר כט, א), כמו שכתוב במלחמה (שם י, ט): 'והרעותם בחוצרות ונזכרתם' כמ"ש בזוהר. לכן יש חודש אלול מקודם, להיות נשמר, לזכות לסיוע משמים, כמו שכתוב: ה' אלקיך מתהלך בקרב מחניך להצילך

מממונו נהנה העני, אך בפועל, השכר שמקבל הנותן עבור כך הוא בגדר "חסד", שהרי לא התכוון לתיתו לעני. (אלשי"ך הק')

כי תחבט זיתך לא תפאר אחריו וגו'. (כד, כ)

ידוע שההנאה מפרי הזית היא מאוחרת מהנאת שאר הפירות, שהנאתם היא תיכף בגמר בישולם, אבל פרי הזית, שהוא קשה ומר אחר גמר בישולו, צריך עבודה רבה. טרם ימתק, ויהנו ממנו. הנה כי כן נמשלה לו עבודת הבורא ית"ש, "כי היא קשה בתחילה" ("שכל התחלות קשות" עי' רש"י שמות יט, ה) ומאירה לבסוף. והנה צריכים להזהר מאוד, שאחר שהרגילו עצמם בעבודה זאת ותקנו את נפשם וגופם, שלא יהיה להם התפארות מזה, כי ע"י התפארות יכול ח"ו לאבד חלקו וכל עבודתו, ואף שאין הקב"ה מקפח שכר כל בריה (ב"ק לח: עכ"ז) יכול להיות אשר חבירו יזכה ע"י שפלות ונמיכת רוחו שיטול חלקו וחלק של זה בעל התפארות, ואף שהוא לא עבד כל כך, יכול לבוא לחלק גדול יותר מזה שעבד יותר ממנו, ע"י שיש לו הכנעה וענוה אמיתית שזה הוא יסוד ועיקר לעבודת הקודש". וזהו הרמז בכתוב: "כי תחבט זיתך", ותתקן גופך בעבודה עד שתעלה ברום המדרגה, אז תיזהר ש"לא תפאר אחריו", שלא תבא לידי התפארות מזה, כי אם תבא ח"ו לידי כך אזי "לגר ליתום ולא למנה יהיה", רמז על נמוכי רוח שהם יטלו חלקך. (הרה"ק הרבי רמ"מ מרימינוב ז"ע)

מוצא שפתיך תשמור ועשית כאשר נדרת לד' אלקיך נדבה אשר דברת בפיו. (כד, כג) ויש לפרש, דהנה [מגילה ח:]. נדר נקרא הרי עלי, ונדבה כשאמר הרי זו. ומה בין נדר לנדבה. נדר, חייב באחריותו. נדבה, אינו חייב באחריותה. וידוע מספה"ק [ראשית חכמה שער הקדושה פ' י"ב] אשר השומר פיו ולשונו לקיים תמיד דיבורו אשר ידבר, עושין לו מן השמים מדה כנגד מדה שאף בדבר שאין בידו כמו בנדבה שאין בידו בהכרח לקיים דיבורו כיון שיכול להגנב או למות, מסייעין לו מן השמים שלא יארע לו שום דבר שיצטרך לבטל דיבורו. וזה מאמר הכתוב, מוצא שפתיך תשמור, שתקיים תמיד דיבורך במה שבידך לקיים. ואם אתה עושה כן, אז בשכר זאת ועשית כאשר נדרת לד' אלקיך נדבה, כמו שאתה מקיים תמיד את הנדר, כי נדר אף שנאבד חייב באחריותו, כן תעשה ג"כ נדבה אשר דברת בפיו אף שאין דבר זה בידך, מן השמים יסייעו לך על זה. (הרה"ק רבי שלמה מבאבוב ז"ע)

לא יהיה בכיסך אבן ואבן וגו'. לא יהיה בביתך איפה ואיפה וגו'. כי תועבת ה' אלקיך כל עושה אלה. (כה, יג-יז) יש לדקדק דמשמעות הכתוב הוא שלא יחזיק בביתו ובכיסו אבן ואיפה כזו, ולמה הקפידה תורה עד כדי כך שאף לא יראה ולא ימצא הדבר בביתו. ועוד למה להתורה הקדושה לומר כי תועבת ד' וגו', והלא בהא לבד סגי שהתורה אוסרת את הדבר בלאו, ולמה הוצרכה להוסיף שתועבת ד' היא. ונראה דהנה הרמב"ם בשמונה פרקים כתב דבמצות שכליות כמו גניבה ורציחה, אסור לו לאדם שתהא לו נטיה בלב לעשות ההיפוך, כי אז מדותיו מושחתות, אבל במצות שהן חוקים בלי טעם,

על זה אמרו שיאמר האדם אפשי בבשר חזיר ומה אעשה והתורה אסרתה, כלומר שהאדם בעל השכל נולד בנטיה להתאות לבשר חזיר ולכל שאר העבירות החוקיות, אלא שמונע מכך בעבור גזירת הכתוב. והנה אם היה איסור אבן ואבן ואיפה חק וגזה"כ, אז היה רשאי שיחזיק האדם בתוך ביתו מדה חסירה אלא שלא ימדוד בו, והיינו שיאמר אפשי ורצוני במדה זו ומה אעשה והתורה אסרתה. אבל היות שבאמת היא מצוה שכלית, על כן אסור להשהותן בבית כי צריך שיאמר האדם על זה אי אפשי בו ונפשי גועלת בכך כי היא היפוך ישוב העולם. וזה שאמר הכתוב, לא יהיה לך בכיסך וגו' לא יהיה לך בביתך וגו', שתתרחק מזה עד כדי כך שלא ימצא בביתך, כי תועבת ד' אלקיך כל עושה אלה, כי מתועב אף העושה כלים כאלה ואפילו אם אינו משתמש בהם, יען הדבר תכונה רעה ותעובה לנפש הישרה. (דברי שאול)

ולתת אוביך לפניך - ראשי תיבות 'אלול'. כמ"ש בספרים הרמז אני לידודי וידודי ל'י (שה"ש ו, ג), פירוש, שבוודאי בני ישראל צריכין עזר משמים, רק כפי הקרבות אליו ית', כמו כן עוזר לנו השי"ת. וצריכין רק הכנה לקבל השראת שכינתו יתברך. וכמו שבני ישראל מכינים עצמם בימים הללו לשוב אליו ית', כן הבורא ית' מגלה הארות הקדושה בלבבות בני ישראל בימים הללו. זהו שנאמר (תהלים סט, יד): 'ואני תפלתי לך ה' עת רצון', כי בנ"י מכוונים ויודעים להתעורר בתפלה בימים אלו, שגם בשמים מתעורר שערי רחמים, כי 'אני ה' הוא שמי וכבודי לאחור ל'א אתן' (ישעי' מב, ח) ר"ת 'אלול'. שמסירין בימים אלו הסתרות הקליפות וס"א, ויש התגלות הקדושה, כנ"ל". (שפת אמת)

ולא אבה ה' אלהיך לשמע אל בלעם ויהפוך ה' אלהיך לך את הקללה לברכה כי אהבך ה' אלהיך. (כג, ו) לכאורה למה סיפר הכתוב כאן שלא אבה ד' לשמוע אל בלעם, והלא כוונת הכתוב לתת טעם שלא יבא מואב בקהל ד' משום ששכרו את בלעם, ולמה הוסיף שלא עלתה קללת בלעם. ונראה דהנה איתא בסוף הוריות דכאשר אמר רבי לרבי שמעון בנו אחרים אומרים, שאל לו בנו מדוע אינו מזכיר שם האחרים, והשיב שהם רצו לעקור כבוד בית אביו ולקחת הנשיאות ממנו, אמר בנו שהלא לא הועילו במעשיהם וא"כ ראוי לבלתי לשנאותם, דדוקא כשהועילו מעשיהן ראוי להנקם בהם, והודה לו אביו. והנה איתא בסנהדרין דבאמת רצה בלעם לקלל את ישראל אלא נתן הקב"ה רסן בפיו לברכם, אולם אמרו שם דכולם חזרו לקללה חוץ ממה טובו אוהליך יעקב אלו בתי כנסיות, שנאמר ויהפוך ד' אלהיך לך את הקללה לך את הקללה לברכה, קללה ולא קללות, וזה שאמר הכתוב: לא יבא עמוני ומואבי וגו' אשר שכר עליך את בלעם בן בעור, וכי תימא שהלא לא הועילו מעשיהן ומדוע צריכין לרחקם ולשנאותם, לזה אמר ויהפוך ד"א לך את הקללה לברכה, קללה אחת בלבד נהפכה לטובה ולא שאר הקללות, וכיון שהועילו מעשיו שכולם חזרו לרעה על כן לא תדרוש שלומם וטובתם. (פרשת דרכים)

כי ה' אלקיך מתהלך בקרב מחנך להצילך ולתת איביך לפניך. (כג, טו) ראשי תיבות אלול. לרמז שבחודש זה הקב"ה מצוי בתוך בני ישראל. כפי שדרשו חז"ל על דרשו ה' בהמצאו. ושערי תשובה פתוחים. לכן לא יראה בך ערות דבר והיה מחנך קדוש. (קרבן העני)

ביומו תתן שכרו ולא תבוא עליו השמש כי עני הוא וגו' ולא יקרא עליך אל ה' והיה בך חטא. (כד, טו) הן ידוע שהעניות מעבירה את האדם על דעתו ועל דעת קונו (עירובין מא:), ולפי זה אם ישלם לפועלו דמי שכירותו תהיה דעתו צלולה לקרוא ולהתפלל אל השי"ת כראוי, אך אם אינו משלם לו כפי שצריך, אזי ממילא לא תהיה דעתו צלולה, ולא תהיה לו דעת וכח לקרוא ולהתפלל אל ה'. נמצא כי מה שנמנע השכיר מלקרוא אל ה', זה החטא תלוי בבעל הבית שלא שילם לו. זהו שאמר הכתוב: "כי עני הוא ואילו הוא נושא את נפשו", ולפיכך "ולא יקרא עליך אל ה'", כלומר, בשבילך לא יקרא ויתפלל אל ה' "והיה בך חטא" במה שמנעת אותו מלקרוא לו יתברך. (הגה"ק רבי שלמה קלוגר ז"ע)

ושכחת עומר בשדה לא תשוב לקחת... למען יברכך ה' אלקיך. (כד, יט) "למען יברכך" ואף על פי שבאת לידו שלא במתכוון, קל וחומר למעשה במתכוון. אמור מעתה, נפלה סלע מידו ומצאה עני ונתפרנס בה, הרי הוא מתברך עליה. (רש"י) נאמר (תהלים סב, יג): "ולך ה' החסד כי אתה תשלם לאיש כמעשהו". לכאורה זהו תרתי דסתרי: אם "כמעשהו" אם כן זה לא "חסד", כי הרי "חסד" משמעותו לפנים משורת הדין. על פי דברי רש"י יבואר הפסוק: מדובר באופן שנפל ממנו סלע ומצאה עני ונתפרנס בה, ואף על פי שלא התכוון לצדקה, מכל מקום כיון שבפועל העני נהנה מזה, משלם השי"ת שכר לבעל הממון. אם כן מצד אחד זה "כמעשהו",

ואתה עיף ויגע ולא ירא אלקים. (כה, יד)

הכלל, דאם אדם יש לו יראה ואהבה להשי"ת, אז עבודת התפילה והתורה אין נחשבין אצלו למלאכה, כי הוא תענוג אצלו, ומלאכה לא נקרא רק דבר שצריך יגיעות בשר, אבל מי שיש לו אהבה להשי"ת בכלות הנפש לא יעף ולא יגע בשעת עבודת התפילה והתורה, אדרבא אצלו הוא תענוג גדול ומוסיף לו עוד כה, כמו שנאמר (ישעי' מ, לא) 'וקוי ה' יחליפו כח', ומי שיש לו יגיעה בשעת התפילה ולא יכול להתפלל בהתלהבות הוא סימן שאין לו יראה בשלימות. וזהו: "ואתה עיף ויגע", רצ"ל אם בשעת התפילה וכדומה, קשה לך הדבר, סימן הוא "ולא ירא אלקים" שאין לך יראת שמים.

אשר קרך בדרך. (כה, יח)

בוא וראה שיש שני סוגים של יצה"ר, האחד המחמם את האדם לעבירה ר"ל, ואילו הסוג השני הוא יותר גרוע, כי האדם אינו ערוך כדבעי להלחם בו, והוא: אשר קרך בדרך – כלומר, שמקרר את האדם מקיום המצות, ומצנן אותו מעבודת השי"ת והיא טומאת עמלק שנצטוו למחות זכרו, והיינו שנשתדל לקיים את המצות בהתלהבות אש קודש, ובכך גורמים למחית עמלק.

ויזנב בך כל הנחשלים אחריו. (כה, יח)

וברש"י: "חסרי כח מחמת חטאם, שהיה הענן פולטם". איתא במדרש תנחומא שאלו היו משבט דן שעבדו ע"ז ופלטן הענן, והנה, לכאורה קשה, א"כ למה עמד הדגל של מחנה דן, אשר נפתלי, דוקא אצל שבט דן, ולא אצל אשר או נפתלי, הלא היה צריך להיות אצל השבט המובחר. וי"ל כי מצינו ששבט דן היו אנשים שכל מעשיהם היה בדיון, כדאיתא בגמרא (פסחים ד). בהאי דאמר דוני דיני אמרי שמע מינה מדן קאתי, דכתיב (בראשית מט, טז) "דן ידן עמו כאחד שבטי ישראל". ולפי זה, היו אנשי שבט דן דנים בלבם: מה שייכות יש לנו אצל הענן, ולא רצו להיכנס לתוך הענן. וזהו עיקר תכלית הדגל, שכל אחד ואחד יכיר את ערכו וידע מדריגתו הפחותה. ואעפ"כ היו בדבר זה כעובדי ע"ז ח"ו, כי מה להם להרהר אחר ציווי השי"ת, שציוה להם להיכנס לתוך הענן, כי אפילו אם אדם יודע בעצמו שאינו כדאי להיכנס, מוכרח לעשות כן מחמת ציווי השי"ת (חידושי הרי"ם)

כי תקצור קצירך בשדך ושכחת עומר בשדה לא תשוב לקחתו וגו' למען יברכך ה' אלקיך בכל מעשה ידיך. (כז, יט) איתא בתוספתא (פאה ג, יג): "מעשה בחסיד אחד ששכח עומר בתוך שדהו, ואמר לבנו צא ותקריב עלי פר לעולה ופר לשלמים. אמר לו: אבא, מה ראית לשמוח בשמחת מצוה זו יותר מכל מצות שבתורה? א"ל: כל מצות שבתורה נתן להם המקום לדעתנו, זו שלא לדעתנו, שאילו עשינוה ברצון לפני המקום, לא באת מצוה זו לידנו" וכו', עיי"ש.

יש להתבונן מפני מה צוה להקריב עולה שמכפרת על חייבי עשה ועל לאו שניתק לעשה (תוכ פר' ויקרא פ"ג, ד), ולמה היה צריך לכפרה. עוד יש להבין, למה אכן עשה ה' ככה שתיעשה מצוה זו בלא הודע, והיה לו להשי"ת לצוות שיהיה הקוצר כך וכך עומרים לצורך עניים, כי אז היה

עושה המצוה בכונה כדרך כל המצות. ונראה, כי ידוע שכל מעשה שאדם עושה בזה העולם אינו לבטלה, ואפילו מחשבה שחשב לא תבטל, והנה **כי כן**, אם מתפלל אדם שלא בכונה, ח"ו לומר שתהייה מוצא שפתיו לריק, ומבואר בזה"ק (ח"ב רמב"ה): שאותן האותיות נתונים המה תחת יד ממונה אחד עד בא זמן אשר יתפלל האדם תפלה כזאת בכונה, ואז יעלה גם את תפלתו הקודמת, וממילא, גם במצות מעשיות, אם עשה אותן שלא בכונה, חלילה לומר שתהייה לבטלה לגמרי, רק עת לכל זמן ולכל חפץ תחת השמים (ע"פ קהלת ג, א) להעלות להשי"ת את כל המעשה אשר נעשה תחת השמש גם מבלי כוונה. ובסגולה לזה ציונו יוצרנו ית"ש במצות שכחת העומר, שהיא מצוה הנעשית בלי כוונה, ובקיים אדם מצוה זו, הרי תעלה המצוה למעלה גם מבלי כונה, כי כן מצותה, וממילא עי"ז יתעלו אתה עמה גם שאר המצוות שנעשו דוגמתה, דהיינו מבלי כוונה מכיון. וזהו שאמר בטעם המצוה: "למען יברכך ה' אלקיך בכל מעשהיך". **הוא שאמר** אותו חסיד כשראה שאינה ה' לידו מצות שכחה, והבין שיש תחת ידו מצוות שלא נעשו במחשבה ורצון, ואין לך ביטול מ"ע גדול מזה; על כן צוה להביא פר לעולה, שיכופר לו עון ביטול מ"ע, וגם צוה להביא פר לשלמים, לשבח והודאה להשי"ת, שהמציא לו רפואה ותעלה להשיב את נדחו, והשיב לבנו, שענין שמחתו הוא, "שאילו עשינוה ברצון לפני המקום לא באה מצוה זו לידנו", רצ"ל, אילו עשינו כל מצוה ברצון ובכוונה, לא היהמציא השי"ת מצוה זאת לידנו, ועל כרחך מדהמציא השי"ת זאת לידנו היא בודאי לרפואת תעלה על המצוות אשר עשינו בלא כוונה ורצון.

תמחה את זכר עמלק מתחת השמים לא תשכח. (כה, יט) איתא בשם **הבעש"ט הק' זי"ע** שכל אומה מאומות העולם יש לה אחיזה באיזו מדה רעה, וכאשר אדם מישאל מזכך עצמו במדה מסויימת, מכניע בזה את האומה הנאחזת באותה מדה. והנה מדת עמלק היא הכעס, כנרמז בפסוק (תהלים ל, ו) כי רג"ע באפו, רג"ע ר"ת ראשית גוים עמלק (במדבר כד, כ). אם כן על ידי תיקון מדת הכעס יכולין להתגבר על עמלק. ואיתא בשערי קדושה להקדוש רבי חיים וויטאל זי"ע (ח"ב שער ד) שמדת הכעס היא ענף ממדת הגאווה, כי מה שהאדם כועס זה מפני שמתגאה בעצמו, לכן כאשר רואה שאיזה דבר אינו נעשה כרצונו בא לכלל כעס. והמתגאה וכועס שוכח מהשי"ת, כדאיתא בסמ"ג (לאוין סד) שהמתגאה עובר על הכתוב (דברים ו, יב) השמר לך פן תשכח את ה' אלקיך, כי ע"י הגיאות שוכח את השי"ת, כמו שנאמר (שם ח, יד) ורם לבבך ושכחת את ה' אלקיך. **וזהו שאמר הכתוב**, תמחה את זכר עמלק, היינו שתעקור מלבך את מדת עמלק, היא מדת הכעס והגאווה, ותשיג מדת הכנעה וענוה, ע"י זה לא תשכח את השי"ת, אלא תוכל לזכרו תמיד בכל עת. ובזה מבואר הכתוב בפרשת בשלח (שמות יז, טז) מלחמה לה' בעמלק מדור דור, כי אמרו חז"ל (סוטה ה). כל המתגאה אומר עליו הקב"ה אין אני והוא יכולין לדור במדור אחד, נמצא שצריך כל אדם לבחור לעצמו באיזה דירה רוצה לדור, בדירה שדר בה הקב"ה או לא, אם יהיה בענוה יוכל לדור במדור אחד עם הקב"ה, לא כן אם יתגאה לא יוכל לדור עמו ית' במדור אחד, וזהו מלחמה לה' בעמלק מדור דור, לשון דירה, שיש מלחמה גדולה אצל כל אדם, אם ידור עם הקב"ה או עם עמלק ח"ו, על זה צריך להלחם, לבטל מעצמו את מדת הכעס והגאווה, ועי"ז יוכל לדור בדירת הקב"ה ולזכור תמיד את השי"ת.

(הרה"ק רבי פנחס מקארץ זי"ע)

דברי תורה מרבותינו הק' מבעלזא

יבמות כ). ולכאורה נראה דבר זה כמי שאנו הולכים להתגרות עם היצר הרע היושב במנוחה, ואנחנו כאילו רוצים להתחיל ולהילחם, ועלול האדם לחשוב: למה לי להתחיל עמו ולהתגרות בו... אמנם לא כן הוא, כי כבר אמרו חז"ל (קידושין ל): "יצרו של אדם מתגבר עליו בכל יום", ומכיון שהוא מתגבר ומתחדש עליו בכל יום, שומה עלינו לפרוש ממותרות ולקדש את עצמנו אף במותר לנו, כי אם לא כן לא נוכל לו ח"ו. יוצא, שלפי האמת אין אנו נלחמים על אויבנו – יוצאים להתגרות עמו למלחמה

כי תצא למלחמה על אויבך. (כא, י)

ובספרי: "כנגד אויבך", וצריך ביאור. ואפשר לפרש, דהנה החילוק בין הלשונות הוא, כי "על אויבך" משמע שהאויב לא החל במלחמה, אלא הוא יוצא להילחם נגד האויב במקומו אשר נמצא. ואילו כנגד אויבך" משמע שהוא יוצא נגד האויב שכבר התחיל זה מכבר להילחם, ועתה הנה הוא יוצא ללחום נגדו בכדי להגן על עצמו ולהציל נפשו. והנה, השי"ת צוה לנו: "קדושים תהיו" (ויקרא יב, ב) ופירשו הכוונה: "קדש עצמך במותר לך" (עי' ד

לבוא ולהיטהר, ואפשר לומר שהקב"ה מקיים את התורה ואף אם חלילה יש מי שמשקע בחטא ר"ל עד שלגבי אבידה כגון דא, הרי זה בגדר זקן ואינו לפי כבודו, שהוא פטור מהשבת אבידה כדמצינו (בב"מ ל, א) וא"כ כביכול אינו חייב לסייע בידי זה לשוב אליו, מאחר שהוא בגדר של - אינו לפי כבודו, אך הרי נפסק להלכה (רמב"ם הל' אבידה פ"א הל' יז) ההולך בדרך הטוב והישר ועושה לפניו משורת הדין, מחזיר את האבידה בכל מקום אף שאינו לפי כבודו והרי הקב"ה הוא יושב על כסא רחמים ומתנהג בחסידות, ולפיכך גם אם הרבה לחטוא הוא מסייע בידו לשוב בתשובה ומקיים בזה מצוה זו של השבת אבידה לפניו משורת הדין כאמור (כ"ק מרן מהר"ד ז"ע)

כי יקרא קן צפור לפניך. (כג, ו)

איתא במד"ר הלכה תינוק שנולד כשהוא מהול מהו מותר למול אותו (בשבת, כך הוא בפירוש מהר"ז), כך שנו חכמים: תינוק שנולד מהול צריך להטיף ממנו דם ברית מפני בריתו של אברהם אבינו, לכאורה תמוה מפני מה שינה בתשובה מלשון השאלה, כי בעוד שהשואל שאל אם מותר, היתה התשובה חיוב, ולמה לא ענה לו באותו לשון שנשאל אם מותר או אסור, והנה כ"ק מרן מהר"ד ז"ע ביאר מה שנפסק להלכה (שו"ע י"ד סי' רס-ש) שכשהאב הוא עצמו מל את בנו עליו לברך שתי ברכות: על המילה, ולהכניסו בבריתו של א"א, ותמיהו כבר הפוסקים שלא מצינו שמברכים על מצוה אחת שתי ברכות,

והסביר מרן ז"ל עפ"מ שנאמר בכתוב: וזכרת עמו הברית (נחמ"י ט, ופירש"י) (בראשית יז, כד) שהקב"ה סייע בידו של א"א במילתו, ותמוה למה היה צריך לסייעו, אמנם בריתו של א"א היתה בלולה משתי בחינות: עצם מצות המילה ובנוסף לכך החדרת קדושה וטהרה בכלל ישראל, עד סוף כל הדורות, באמצעות אות הברית שהוא השער לכל הקדושות, ולכך נזקק א"א לסייעו של הקב"ה, כדי שיזכה לשלימות הקדושה ולהחזיר זאת בדורות הבאים עד העולם, ולפיכך מברכים שתי ברכות, האחת על עצם מצות מילה, ואילו השני להכניסו בבריתו של א"א, מכוונת על הקדושה העצומה שהחזיר א"א בקיימו את המצוה עד סוף כל הדורות, כך שהם שתי ברכות נפרדות של שני ענינים,

ובזה יבוארו דבריהם ז"ל ששאלו על מילת נולד מהול בשבת אם מותרת, ועל כן היתה התשובה שאם אמנם הוא נולד מהול, כך שמצות מילה כבר נתקיימה בו, אך הבחינה השני של הכנסתו בבריתו של א"א, שהוא החדרת הקדושה בקרבו עוד לא נעשה בו ודבר זה חייב להיעשות באמצעות הטפת דם ברית, שבכך מתקשר אל כל הקדושות, מכח מצות הברית של א"א וחייבת, להעשות גם בשבת, ושפיר שינו המד' מלשון השאלה כי התשובה החיובית היתה על בחינה שונה מאותה הבחינה שנשאל על כך, וניחא גם מה שמסיק המד' מפני בריתו של אברהם אבינו והכוונה מפני אותה הקדושה שמשפיע אברהם אבינו בדורות הבאים באמצעות מצות מילה. (כ"ק מרן מהר"ד ז"ע)

אלא כנגד אויביו, להגן בעדינו ולהסירו מאתנו, ולזה כוונת חז"ל: הגם שבתורה כתוב "כי תצא למלחמה - מלחמת היצר - על אויבך", דהיינו שצריכים להילחם עמו גם בדברים המותרים - ונראה לכאורה כאילו הוא בגדר "על אויבך", אבל האמת הוא שגם זה הוא בבחינת "כנגד אויבך", כי בזה אנו נלחמים על נפשינו.

כי תצא למלחמה על אויבך ונתנו ה' אלוקיך בידך ושבת שבי. (כא, י)

ויש לדקדק על לשון הפסוק כי תצא למלחמה "על" אויבך, דהא הרי עדיין לא נצח את השונא, וא"כ הו"ל לומר כי תצא למלחמה "נגד" אויבך?, ואמר דהנה כמה פעמים יש אצל הצדיקים שלאחר שכבר נלחמו עם היצה"ר וכבר נצחו את היצה"ר, מ"מ רואים שלפעמים יש להם עדיין אח"כ עוד מלחמה עם היצה"ר, וצריכים עוד להלחם עם היצה"ר, ולכאורה צריכין להבין שהרי הם כבר נצחו את היצה"ר, וא"כ מן הראוי היה ששוב לא יהא להם מלחמה עם היצה"ר, אך כי הענין בזה הוא שיש אנשים פשוטים שהם עוד לא נצחו את היצה"ר, וקשה להם ללחום עם היצה"ר, ולכן נוטל השי"ת לפעמים מן הצדיק את מדרגותיו על זמן קצר, כדי שאז יצטרך גם הצדיק להלחם עם היצה"ר, וע"י שהצדיק מנצח את היצה"ר, הוא מכניס כח לכל האנשים הפשוטים שיוכלו ג"כ ללחום עם היצה"ר ולנצחו, אבל אה"נ הצדיק מצד עצמו כבר נצח את היצה"ר ואינו צריך ללחום עוד עמו, וזהו הפשט כאן בהפסוק שמרמז על מלחמת היצר של הצדיק,

וזהו כי תצא למלחמה שאם לפעמים יש להצדיק מלחמה על היצה"ר, על אויבך, כלומר שהגם שאין זה מלחמה כנגד אויבך, שהרי הוא כבר נצח את היצה"ר, והוא כבר על אויבך, ונתנו ה' אלוקיך בידך, שהוא במצב שכבר נתנו ה' אלוקיך בידך, שכבר נצח את היצה"ר, וא"כ למה אכתי נעשה אצלו שלפעמים יצטרך ללחום עם היצה"ר, ע"ז קאמר התורה, ושבת שבי, שזהו משום שיש אנשים שהם שבויים אצל היצה"ר ואינם יכולים ללחום עמו, וע"י שהצדיק מנצח את היצה"ר הרי הוא מכניס בהם הכח ללחום עם היצה"ר ולנצחו, וזהו ושבת שבי, היינו כדי שיע"ז יוכלו לצאת האחרים שעדיין שבויים אצל היצה"ר. (כ"ק מרן מהר"ד ז"ע)

לא תראה את שור אחיך או את שיו נדחים והתעלמת מהם השב

תשיבם לאחיהם. (כב, א) הכתוב רומז כאן הוראה להצדיק שבדור, כי חלילה לו להתעלם מאותם שנדרדרו וירדו עד לשפל המצב עד כדי כך שאיבדו את צלם האדם, והתנהגותם היא בבחינה של דיוטא תחתונה כשור ושה. וזהו: "לא תראה את שור אחיך או את שיו נדחים", שהרי בכל מצב שיהיה קיימת ההבטחה של: "כי לא ידח ממנו נדח", ולכן אין לו להתעלם מהם, אלא מוטל עליו לעשות הכל, ובלבד שיעלה אותם וישיבם למעלה הראויה להם: "השב תשיבם לאחיהם", שלא ינוח ולא ישקוט עד ששיב להם את צלם האלקים שבהם, שהרי הם אחיו בני ישראל. (כ"ק מרן מהר"ד ז"ע)

לא תראה את שור אחיך או את שיו נדחים. (כב, א)

הנה ה"אווה"ח הק' כתב ברמז המצוה של השבת אבידה, שאף אלו שתעו מדרך השכל ונדחו מהקדושה, הקב"ה מסייע להם אם ברצונם

סיפור על פרשת השבוע

"למה הביא ה' על אברהם את אשר דיבר עליו, על בית אברהם" לא נאמר כי אם על אברהם, למדנו שהמניח בן צדיק כאילו אינו מת. וכוונת הדברים היא, שכל עוד שהאדם עדיין חי בעולם הזה אזי נקרא בבחי' הולך, כי הוא הולך ומתעלה ממדריגה למדריגה בעבודת השי"ת. אולם, לאחר פטירתו אינו יכול להיות בבחי' הולך כי אם בבחי' עומד. ע"ד מש"כ ונתתי לך מהלכים בין העומדים האלה, אבל באם הנפטר מניח בן צדיק בעוה"ז אזי זוכה האב להיות גם בעולם העליון בבחינת הולך, כי מתעלה בזכות בנו. זכות זו אמר התפארת שלמה לבנו החתן אני דורש ממך, כי היא תעמוד לי לעולם הבא על ידך - ומשסיים דבריו הלכו יחדיו אל החופה. **במחיצתו של הרה"ק רבי אברהם יששכר בער** הסתופפו רבים ושתו בצמא את דבריו הקדושים והטהורים שחוט של חסד וקדושה היה נסוך עליהם. הרה"ק מעולם לא דיבר סרה על אדם מישראל, השתדל לקבל כל אדם בסבר פנים יפות וזכויות

כי יקח איש אשה. (כד, ה) יסופר, **ביום בו נכנס הרה"ק רבי אברהם יששכר בער מראדומסק (תר"ד-י"ג אלול תרנ"ב)** לחופה, עם הרבנית הצדקנית מרת רבקה ע"ה [בת הגביר החסיד ר' יצחק אייזיק לאנדבערג זצ"ל מווארשא חתן הגה"ח המפורסם רבי נתקי סטעצינער זצ"ל] ישב בחדר מיוחד, בו היה שרוי בתענית כידוע, ועסק בלימוד הקבלה בכתבי האר"ז ז"ל כשעיניו זולגות דמעות. לפתע, נכנס ובא לאותו חדר האב, בעל תפארת שלמה שגם התענה באותו יום, וכאשר ראה את בנו החתן יושב ועוסק בתורה נסתרה ועיניו בוכיות געה גם האב בבכי, **ולאחר מכן אמר לבנו:** -איתא בספרים הקדושים כי הבן מזכה את האבא לאחר מאה ועשרים שם ברם, אני איני צריך לכך כי בעזהשי"ת זכיתי לכל המדות הקדושות אשר צריך לאיש ישראל, ואיני צריך לטובתך. אלא, שדבר אחד אני דורש ומבקש ממך, כי תזכני לבל לאהיה מת בכלל... דהנה רש"י מפרש על הפסוק בפרשת וירא (בראשית י"ח י"ט)

מיאוארזשנא אשר היסב אז לשלחנו, ושאלו מה הדין טריפה חיה או אינה חיה, השיב לו אינה חיה. ביום שבת בסעודת שחרית שוב הזכירו את החולה, והחסד לאברהם שאל שנית את הרב מיאוארזשנא אותה שאלה אם טריפה חיה או טריפה אינה חיה, והשיב כאמש, אינה חיה. בשעת סעודה שלישית שוב הזכירו את החולה, והרבי שאל פעם נוספת את רבי חיים זאב, האם טריפה חיה או לו. התבונן הרב מיאוארזשנא בדעתו, בראותו כי הרבי שואל אותו זו הפעם השלישית אותה שאלה, הלא דבר הוא, על כן שינה תשובתו להשאלה, והשיב לרבו כי מהרש"ל פוסק בספרו ים של שלמה, דמיעוט טריפות חיים. ענה החסד לאברהם לאותו חסיד שהזכיר את שם החולה, הלא הרב מיאוארזשנא פסק דיתכן דטריפה חיה, וכן היה שנתרפאה החולנית אשר הזכירו לפני הרב. **רבי יואל מענרסקי ז"ל**, מחסידי ראדאמסק, חלה פעם בגרונ, והוטב לו. לימים חלה שוב והרופאים נואשו מחייו. נסע בנו אל הרה"ק ה"חסד לאברהם" מראדאמסק זי"ע לשאול בעצתו. אמר הרבי: "אל להתיימש, חלילה, רק יקחו מים מטחנת מים מהמקום שהאופן מסתובב, ויתנו לחולה לשתות מזה בכל חצי שעה". ונתרפא.

הרבה היה מוצא עליהם. בהקשר אמר פעם בשם אביו בעל תפארת-שלמה: על הכהן הגדול בתפילת יום הכיפורים נאמר כי היה מתפלל תפילה קצרה שלא להבעית את ישראל. פירושו של דבר, באם הכה"ג היה מתפלל תפילה ארוכה אזי היו הכל חושבים כי עוונותיהן מרובים ושעות הרבה נצרך הכה"ג להתפלל עליהם, ע"כ התפלל תפילה קצרה שלא להבעית את ישראל, ושהכל ידעו כי הם עדיין רצויים ומקובלים לפני הקב"ה.

פעם נא לפני רבינו יהודי שהיה ל"ע בעת צרה ושפך לבו לפני רבינו על תלאותיו. וכדרך האנשים הוסיף לפרט ולספר את כל מה שעבר עליו צרות ותלאות מאז ומקדם, והפסיקו רבינו באמצע דבריו ואמרו לו, הארץ - העולם הזה - אשר עברנו אותה - מה שכבר עבר על האדם - טובה הארץ מאוד מאוד - כי מה שעבר כבר על האדם הכל הי' לטובה, וצריכים לבקש מהש"ת רק על העתיד לבא שיהיה טוב וחסד.

הגאב"ד דיאוארזשנא [הגה"צ רבי חיים זאב רוזנבלום זצ"ל] הסתופף בצל קדשם של צדיקי ראדאמסק, הרה"ק בעל תפארת שלמה ובנו בעל חסד לאברהם זי"ע, ואירע פעם שהזכירו שמו של חולה לפני בעל חסד לאברהם, בעת עריכת שלחנו בליל שבת קודש, פנה הרבי מראדאמסק אל חסידו הרב

אורחות חיים

שעדיין הכתב מגולה, אך די אם דפדף עד ראש הספר, לדף החלק או לדף השער (בשם א' הפוסקים), ויזהר שלא יהפוך הספר על פניו כשהוא פתוח, מפני שהוא דרך בזיון [כמבואר להלן] [יור"ד סי' רע"ז ונושאי כליו].

טו. באופן שיוצא לזמן קצר, סגי בזה שמכסה הספר הפתוח במפה וכדו', ויכסה כל הספר [שאם לא, חיישי' שהחלק הגלוי יתלכלך, כדלעיל] וכן נהג בעל האורים ותומים, וכן נהג בעל כנה"ג (משנת חכמים, סי' ר"י). אבל אין לכסות הספר הפתוח בספר אחר, חוץ באופן שאין לו מפה ואין רוצה לסגור הספר לגמרי, כי בזה יצטרך לבזבז זמן כשהוזר לחפש מקום לימודו (שו"ת שלמת חיים ח"ב, סי' סע"ז).

דברים שאין לעשות כנגד ספר פתוח

טז. יש להיזהר שלא לעשות דברים מאוסים כנגד הספר. ועל כן אם צריך הוא לקנח את חוטמו או אם בא לו רוק בפיו, יחזיר פניו הלאה מן הספר (יסוד יוסף פ' מ"ו), וכן לא יסרק או יחכך ראשו על הספר (עיי' הגהות בית לחם יהודה יור"ד סי' רפ"ב ס"ז).

יז. נהגו שלא לשוחח כשהספר פתוח, ואפי' אם אינו באמצע הלימוד (וידוע שכ"ק מרן מהר"א זי"ע הקפיד מאד לא לדבר כלום אף כשגמר ללמוד, כל זמן שלא הכניסו את הספר לארון הספרים. וגם אחר שהחזירו את הספר לארון הספרים לא דיבר, כל זמן שלא סגרו את הארון, עוד מובא שאם הוציאו בטעות איזה ספר מארון הספרים, ולא היה זה הספר המבוקש, בכל זאת לא היה מחזיר תיכף הספר, אלא היה מעיין בזה מעט משום כבוד הספר, ואח"כ החזירוהו למקומו).

יח. כתב בספר חסידים הקטן (לרבינו משה הכהן בן אהותו של הרא"ש): "אל תישן על הספר כי בכך אתה עושה אותו כר וכסת, ומצוות לאו ליהנות ניתנו, ועוד שתוריד רוקך עליו ואין לך בזיון יותר מזה". ומטעם זה נכון להיזהר שלא להתעטש כנגד ספר פתוח (בשם א' הפוסקים), ומכל מקום המתנמנים על הספר תוך כדי לימודם, אין צריך להעירם כיון שנרדמו דרך לימודם. (שו"ת שלמה חיים, תקל"ט).

(נערך ע"י הרה"ג ר' יעקב טרוביט שליט"א)

כתיבה ע"ג ספרים או ע"ג דפים המונחים בספר

ח. לא יכתוב אדם חשבונותיו על גליון הספר (מג"א סי' קנ"ד סקי"ד).

ט. יש להזהר שלא לנסות על הספר, עט שהפסיק לכתוב, ואפי' על הדף הראשון של הכריכה, כי קדושת הספרים כוללת גם את הכריכה והגליונות החלקים. וכל שכן לקשקש סתם שרבוטים וקשקושים בעלמא שהוא בזיון גמור (מ"ב, שם).

י. אין לכתוב על דפים ריקים כשמונחים ע"ג הספר, דנמצא משתמש בהספר שיהי' לו נוח לכתוב, והדפים הריקים אין בהם שום קדושה, ואף שכותב עליהם דברי תורה, מכל מקום בתחילת הכתיבה לא היה בהם קדושה. ובאופן שכבר כתוב על דף זה דברי תורה שנמצא שיש עליו קדושה, יש להקל להמשיך לכתוב עליו דברי תורה (מג"א שם), וכל שכן, שיש להיזהר שלא להניח ספר סגור תחת הדף בשביל שיהא נוח לו לכתוב (יעלוז חסידים, צ"ו).

נגיעה בספרים

יא. מי שאין ידיו נקיות, לא יגע בספרים עד שירחץ ידיו, ואפילו רק נכנס לביהכ"ס או שנגע בבשרו בידו לא יגע עד שירחץ ידיו (שולחן הטהור, קמ"ז). ויזהר בכבוד לימוד התורה, שיהיה הוא נקי ובגדיו נקיים וידיו נקיות והמקום נקי, בלי שום טינופת ח"ו, כי הלימוד קורא המלך אצלנו" (הגהות טובות מר' חיים הכהן, תלמידו של ר' חיים ויטאל).

יב. לא יתן לגוי לגעת בספר, מאחר שאין ידיו נקיות (ספר חסידים סי' ר"פ, שלא היה נותן ספריו לגוי לכתובם).

לא להשאיר ספר פתוח

יג. לא יניח אדם ספר פתוח ויצא, לפי שמשכח תלמודו. והטעם, כי על ידי זה גורם בזיון לספר, כי יכול ליפול עליו דבר מאוס וכדו' (ש"ך יור"ד סי' רע"ד סק"א. ועיי"ש שמוסיף "וידוע שיש מלאך אחד שנקרא ש"ד, ר"ת שומר דפים, על מי שמניח ספר פתוח ויוצא שמשכח תלמודו"). אכן אם נשאר אדם עומד ליד הספר עד שחוזר מותר להשאיר הספר פתוח (קול יעקב סי' רע"ז סק"ג).

יד. אם צריך להפסיק או לצאת באמצע הלימוד, יסגור הספר לגמרי, ולא מהני מה שמעלעל הספר למקום אחר, כיון

הרה"ק רבי שמחה בונם מפרשיסחא זי"ע נלב"ע י"ב אלול תקפ"ז

מאוד שאינו יודע כלום, וכאשר בא לפניו בכה הרבה מאוד, ונכמרו רחמיו עליו והתחיל לסייע לו ולמד עמו והבין טוב מאוד, וכאשר הבין המימרא דשם היטב התחיל לשאול קושיות ושאלות עד שהתפלל על שכלו החרף, ותמה וראה שהכלי הוא לפלא והוא עילוי גדול. ומאז היה לומד עמו בביהמ"ד. ואח"כ למד בישיבות גדולות במדינות הגר אצל הגה"ק רבי מרדכי בנעט מנ"ש, ומאז בער בו אש, ותמיד היה מתבודד ומתחבא על העליות וכיוצא בו לומר שירות ותשבחות והיה מקוה ומצפה מתי יגיע למצוות תפילין.

אבי רבינו המגיד רבי צבי הירש מוואדיסלב, כאשר היה בא לבענדין לדרוש בשבתות כמנהגו, היה רגיל להתאכסן בבית הקצין הנגיד ר' משה אערווערגר ז"ל. פעם אמר ר' משה להמגיד מוואדיסלב: "שמעתי אומרים, שיש למר בחור מצוין ועילוי גדול, אולי הוא יתאים עבור בתי הצנועה רבקה?" ענה לו המגיד: "אמת שיש לי בן יחיד מופלג גדול בתורה וביראה, אשר לומד כעת במערה, בישיבת ידידי הגה"ק רבי ירמיה לעווי ממאטערסדורף. והוא חכם ופיקח להפליא, ירא שמים מרבים, למדן גדול וחרף מוח, וכל דרכו בהסתר לכת ובצניעות". ולאחר שהמגיד התרשם מאד לטובה מהנערה רבקה, בתו של ר' משה, הסכימו להשתדך ביניהם בשעה טובה ומוצלחת, וקבעו ביניהם זמן חתונה, וכן סיכמו ביניהם את התנאים הכספיים, ואת שנות הקעסט שיקבלו הזוג מהמחותן בבענדין.

שנים אחדות היה רבינו סמוך על שולחן חותנו, ושקד על התורה ועל העבודה בלי טרדות. כשפסק הזמן שקבע לו חותנו להחזיקו על שולחנו, התחיל לעסוק במסחר. גם ניהל כמה שנים בית מרקחת בעיר פרשיסחא. הנה לפנינו סיפור מאותו תקופה: בהתאם לחוק עבור כל הסחורות היה צורך לשלם לממשלה מכס, ולסימן שהמכס שולם, היו המוכסין מדביקים איזה סימן על הסחורה. בדרך כלל היו כל הסחורות בחנותו של רבינו מודבקים כדת וכדין. אמנם פעם אחת היה ברשותו סחורה שטרם הדביקו עליה את הסימן, ומציאת סחורה כזו ברשות הבעל הבית, היתה גוררת מאסר וקנס כספי כבד.

אכן ביום אחד נכנסו לפתע פתאום אנשי חיל ואנשי המכס לחנותו, והתחילו לעשות חיפוש יסודי בחורים ובסדקים על מנת למצוא את הסחורה הלא כשרה. והיה צר לו מאד, כי ידע אשר בודאי ימצאו את הסחורות, וגם לזוגתו הרבנית שנהלה את החנות אחזתה רעדה ופחד, ואמרה לבעלה: "הלא איש חכם אתה, תן עצה מה לעשות בעת צרה כזאת, כי בסכנה גדולה אנחנו?" והשיב לה רבינו: "בודאי הצדק אתך, שהמצב בהחלט מעורר דאגה, אלך לי לחדרי הסמוך לחנות, ושמה אחשוב מה לעשות, ואשוב ואגידה לך". וכן עשה והלך לחדרו, ושהה שם הרבה זמן.

הרבנית חשבה שבודאי יבא כל רגע עם עצה נכונה מה לעשות בעת צרה זו, אבל לשוא היה תוחלתה כי רבינו בושש לבא, וביני לביני אנשי המכס והשוטרים גמרו את החיפוש המדוקדק, ובעזר השם, הם הוכו בסגורים, ולא מצאו שום סחורה שאינה כשרה, ובקשו סליחה על הפרעתם, והלכו לדרכם. והנה הרבנית רצה לדעת לאן נעלם בעלה, ומה מעשיו, ותפתח את דלת חדרו, וראתה שבעלה הקדוש מחזיק גמרא בידו, ואומר בשמחה: "איי ברוך השם שדברי התוספות נכונים מאד על בורים בלי שום קושיא?" נשארה הרבנית נדהמת, ותשאל את בעלה: "וכי לשם כך נכנסת לחדרך, הלא בקשתי ממך לטכס עצה מה לעשות עם המוכסין?". והשיב לה רבינו: "תאמיני לי, אשר זה איזה שבועות שאני מתקשה בדברי התוספות הללו, אשר לא היו מובנים לי כלל, ומאד קשה היה לי לעמוד על דעת התוספות, אולם כאשר אנשי המכס הללו באו לעשות לי ח"ו

הרה"ק רבי שמחה בונם מפרשיסחא נולד בשנת תקכ"ה בעיר וואדיסלב (פולין) לאביו הגה"ק רבי צבי הירש זי"ע המגיד מוואדיסלב, בעל "ארץ צבי", ו"עשרה למאה" ולאמו הרבנית הצדקנית מרת שרה ע"ה בת הג"ר בצלאל זאלקעווער בעל "בשם בצלאל" עמ"ס אבות. פעם אחת בימי החורף הקשים בין מנחה למערב, באו אורחים לבית אביו המגיד מוואדיסלב, לנוח מעט מטורח הדרך, ולסעוד מעט את לבם. באותו עת היה רבינו ילד קטן, ובטרם הגיש המגיד לאורחיו לאכול, אמר לבנו: "בונעמ"ל, ביסט דאך עפ"ס איין עילוי, טיע עפ"ס אויף אין הכנסת אורחים". השיב הילד: "לשם כך אני צריך להכנס לחדר השני לעיין בנושא, ואשתדל לחדש בענין זה". וכאשר חזר אל אביו ולאורחיו, אמר: "בואו בבקשה אתי, ואראה לכם מה שחידשתי בנדון". ויקחם אל חדר השינה, והראה להם שהציע את המטות כדי יוכלו לנוח לאחר טרחת הדרך. אביו המגיד נהנה מאד מפקחות בנו, ואמר לאורחיו: "נו מה אתם אומרים על בני הפיקה, האם חידושו מוצא חן בעיניכם". ובהזדמנות אחרת אמר המגיד מוואדיסלב: "אם מזמינים אורח לבית ומגשים לו לאכול, ולא מראים לו לפני כן היכן ילין, גורמים לאותו אורח דאגה בלב, שמונעת ממנו הנאת אכילתו".

פעם אחת בא איש אחד אל המגיד מוואדיסלב לביתו, ושוחחו ביניהם בדברי תורה. בין השיחים אמר הלה להרב המגיד: "כי למד את כל התרי"ג מצווה היטב". לפתע נכנס רבינו לחדר בהיותו אז כבן שלוש שנים, ובראות אביו אותו, אמר לו בדרך הלצה: "אתה רואה בונעמ"ל, היהודי הזה אמר כי כבר למד היטב את כל התרי"ג מצוות, ואתה בני היקר, עדיין לא התחלת ללמוד מהתרי"ג המצוות מאומה", כאשר שמע זאת הילד, לקח בידיו את הציצית מהטלית קטן שלו, והראם לאביו, ואמר: "כעת אני עוד ילד קטן, ולעת עתה אני מקיים את כל התרי"ג מצוות בפתילים הללו, ואי"ה כשאגדל אלמד גם אני את המצוות לפרטיהם ודקדוקיהם". וכאשר שמע זאת אביו ואורחו, עמדו כמשתוממים על האמירה השנונה הזו, והכירו בו כי לאילן גדול יגדל ויצמח.

בעודו צעיר התפרסם כעילוי, ונקרא הלמדן הגדול ביותר בעירו עיר מלאה תלמידי חכמים וסופרים. השלים עצמו בכל המעלות ונודע כגאון מפורסם וכצדיק תמים. בימי חורפו התפרנס מרוקחות, לימים ביקשו כמה קהילות שיהיה להם לאב"ד, אך הוא מאס ברבנות. הוא נעשה סוחר גדול, ברם גם אז עסק בתורה תמיד, התנהג בחסידות ורבים השיב מעוון. נסע אל הרה"ק החוזה מלובלין זי"ע, ואל המגיד הקדוש מקאזניץ זי"ע שאמר עליו כי הוא המובחר שבתלמידיו, ואל הרה"ק רבי משה לייב מסאסוב זי"ע, ורבו המובהק היה הרה"ק רבי יעקב יצחק - "היהודי" הק' מפרשיסחא זי"ע אחר פטירת היהודי הק' שמו החסידים את עיניהם עליו, היהודי הק' נתגלה אליו בחלום והורה לו להנהיג את העדה, ומאז נודע כאחד מצדיקי הדור צדיקים וגאונים הסתופפו בצילו, בתוכם הרה"ק רבי מנחם מענדיל מקאצק, הרה"ק רבי יצחק מווארק, הרה"ק רבי יצחק מאיר מגור בעל חי הרי"ם ועוד.

מובא ברמתיים צופים (עמוד רס"ו) מתלמידו המובהק הרה"ק רבי שמואל שינאווער זי"ע, פעם אחת סיפר הרה"ק רבי שמחה בונם מפרשיסחא זי"ע, כשהיה בגיל צעיר מאד, כשלמד אצל המלמד בווידיסלאוו ולא היה יכול כפי שרצה וגער עליו המלמד ואמר לו, לך שאתה לא תהיה למדן ודחה אותו, ונכנס ללבו הדברים הללו ונשבר לבו בקרבו מאוד, בבכי רב והלך אל הנהר דשם וישב ובכה בכי רב, הרבה מאוד עד שנח והלך לעיר, והיה שם בעה"ב אחד מופלג וחרף גדול מאוד ולמד בביהמ"ד שיעור קבוע בכל יום ושמו היה הגאון ר' אבא ז"ל, והנה קרב אצלו וביקש שיתנו לו איזה גמרא, ונתן לו במס' בבא קמא (כד) סוגיית לייעודי תורא כו', והגיע הזמן לומר לפניו ונפשו יודעת

רעה, אמרתי בלבי: הנה אולי זה העת והזמן הנכון שאעמוד על סוף דעת דברי התוספות. וכן הוה, אשר ב"ה נתיישב לי דברי התוספות על מכונם."

והוסיף רבינו ואמר: "דבר זה מפורש בתהילים (ק"ט צה) 'לי קורשעים לאבדני עדותיך אתבונן', והפירוש הוא, שדוד המלך ע"ה אמר, דאם ח"ו יבואו רשעים וירצו לאבדני, 'עדותיך אתבונן', היינו באותה עת שהרשעים ירצו לאבדני, אתבונן בתורתך, ואוכל להשיג בתורה הקדושה, מה שלא יכולתי להשיג בפעם אחרת."

בעת שהיה רבינו סמוך על שולחן חותנו, בחג הסוכות כשהיה נכנס לסוכה, היה מנשק את דפנות הסוכה ואת הרצפה מרוב התלהבות דקדושה, וכמה רקודין ומחולות עשה מגודל הלהב אשר שהיה בו עור בקרבו. ובעת ההיא עוד לא נודע ברבים כי לבו נוטה לחסידות, ולפתע פתאום התחיל לרוץ ולנשק את מחיצות הסוכה ואת הרצפה, עד כי היה נראה מוזר ח"ו מרוב התבערה, עד ששקט ונח. ומהיום ההוא והלאה ידעו כולם כי הוא שייך למחנה החסידים ואנשי מעשה הגדולים. לימים אמר רבינו: "אין לך חביב ממצות סוכה, שהאדם נכנס בכל אבריו ומלבושיו ומנעליו לתוך המצוה."

פעם נסע הרבי ר' בונם עם עוד חבר להרה"ק המגיד מקוזניץ ז"ע, במשך השבת כיבד המגיד הק' את החבר, ואילו את הרבי ר' בונם לא קירב כלל, ורק במוצש"ק ליווה המגיד את שניהם. בהיותם עלי דרך, חקר הרבי ר' בונם לדעת על מי מהם נתכוין הרבי כשליווה אותם. "בודאי היתה הכוונה עלי", ענהו החבר, "כי הרי ראית איך שכיבדני הרבי במשך כל השבת". לא נחה דעתו של הרבי ר' בונם ואמר שברצונו לחזור אל המגיד הק' לברר את הספק - את מי כיוון הרבי ללוות? מתחילה לא רצה החבר לחזור בשביל כך ולעבור דרך מקום סכנה, ואמר שהינו מסכים ומוותר שאכן היתה כוונת המגיד הק' על הרבי ר' בונם. אך הרבי ר' בונם עמד בשלו, כי רצונו לחזור אל המגיד הק' לשאול את פיו, וחזרו. ואמר המגיד: "דיר בונם האב איך געמיינט צו באגלייטען" [אותך, בונם, נתכוונתי ללוות].

הסביר הרבי ר' בונם כוונת המעשה: מתחילה רצה הרבי לנסותו במדת השפלות, ומטעם זה לא קירבו כלל במשך השבת, "אבער אז דער הארץ איז גלייך שאדט עס נישט" [אם הלב הינו ישר, לא מפסידים]. ושוב כשליווה אותם במוצש"ק, היתה הכוונה לנסותו במדת הגאווה, "אבער אז דער הארץ איז גלייך שאדט עס נישט". ברם, כאשר ראה הרבי ר' בונם שחבירו נכשל ונלכד בגאות, בחשבו שרק עליו היתה כוונת הליווי, לכן עמד בדעתו לחזור אל הרבי "אז א תקלה פון רבין זאל נישט גישעהן" [=שלא תצא תקלה ע"י הרבין].

פעם אחת סיפר הרבי ר' בונם ז"ע דכשהיה נוסע בכל פעם לקאזניץ, עדיין לא הכיר את הרבי מלובלין ז"ע, כי עדיין לא נתפרסם, כי היה בתחילת בואו ללובלין מלאנצוט על ידי הרב החסיד ר' איטשי צ"ל מלובלין, והיה שם אצל הרב המגיד הק' דשם הרה"ק רבי פנחס ז"ע מקהילת גניוועשאב, ואמר לו תדע כי שורש נשמתך הוא אצל הרבי מלובלין ז"ע ויהי כאשר שמעתי זאת, כאשר נפרדתי מאת הרה"ק המגיד הק' ז"ע אחר שבת קודש, שמתי פני ללובלין, והייתי שם על שבת קודש, ואמר תורה בליל שבת קודש, ואמר שהוא לא הבין כלום מה שאמר הרבי מלובלין ז"ע, אך זאת הבנתי היטב שהעולם העליון עולם הבא הוא כאן בעולם הזה אצל הרבי הזה, ואחר ברכת המזון כשהלך הרבי לחדרו ועבר לפני, נפל עלי בשני זרועותיו הקדושים, וזה לשונו: בונם לעבין תחזיק עצמך ב', ותהיה לך רוח הקודש מעולם האצילות, וירצו כל העולם אליך, ועוד ברכות כיוצא בו, רק אלה הדברים ממש אני זוכר אותם.

סיפר הרה"ק רבי שמחה בונם מפרשיסחא ז"ע איך שהרה"ק החוזה מלובלין ז"ע אמר לו שהוא ילמוד עמו איזה הלכה כדי שיהיה תלמידו, והרבי מלובלין ז"ע הלך לארגז הספרים ולקח שלא בכוונה איזה ספר והיה זה הספר שו"ע אה"ע קטן, ופתח הש"ע שלא בכוונה ומצא הרבי מלובלין ז"ע הדין של שבע ברכות ומתי אומרים שהשמחה במעונו ולמד עמו דינים אלו בחדר שלו, ואחר שסיים עמו אמר לו הרבי

מלובלין ז"ע בפ"ק: עכשיו אתה תלמיד שלי ואני רבי שלך כ"פ, וסיים: ויש לנו ג"כ זכרון טוב ויפה ששמי שמחה בונם הוא ממש שהשמחה במעונו ופטרנו לשלום ע"כ, ומי יוכל לעמוד בסוד קדושים כי בודאי הזמין השי"ת הזדמנות זו לטובתו כדי שיהיה לזכרון טוב לפניו.

פעם אחת בא הרבי ר' בונם ז"ע מדאנציג ללובלין, וכאשר קיבל שלום נתן לו הרבי מלובלין ז"ע שלום בשפה רפה, וחשב אולי מקרה הוא, ואז היה גם בלובלין היהודי הק' ז"ע, וכאשר בא היהודי הק' להרבי מלובלין אמר לו הרבי מלובלין: מפני מה בא אונזער רבי שמחה בונם פון דאנציג אזוי פלאטשיק, ואמר לו פעם שני' אלו הדברים, וחדש היהודי הק' שהוא בבל יאמר עד שיאמר לו לך אמור עד שאמר לו ב' פעמים רשאי לומר לו, וסיפר זאת להרבי ר' בונם ואז נסתלקו ממנו כל המדריגות, ודרכו היה בעת כזאת לילך לביהכ"ס עם קרבן מנחה סידור להגיד תהלים ומעמדות, וכן עשה עד שחזר למדריגתו, והלך להרבי מלובלין ואמר לו הרבי מלובלין בזה"ל: איהר מיינט מיר ווייסן נישט די יחודים וואס איהר האט מייחד געווען אין דאנציג, נאהר א שטיקל הכנעה וואס מיר זענען נייגעריג האבן מיר געוואלט א נאש געבען" (אתם חושבים שאנחנו לא יודעים את היחודים שאתם יחדתם בדנציג אבל קצת הכנעה שאנחנו משתוקקים רצינו לטעום).

ופעם אחת קודם ראש השנה ציוה לכל התוקעים שיזכירו את עצמם לפניו, ואני אף כי לא יכולתי, הזכרתי עצמי גם כן, ואמר הרבי: תקיעת שופר היא חכמה וכו' והוא חכם, לזה יתקע ר' בונם, ונכנסתי לפניו ולימדני כוונת התקיעות, אחרי זה אמר לי קח השופר לכוון בו, ואמרתי שאיני יכול מעולם לתקוע, וגער עלי, והשבתי לו: כן משה רבינו ע"ה אמר מקודם (שמות ג' י"ג) כי יאמרו לי מה שמו וגו' אהיה וגו', ואחרי זה אמר (שם ד' י') לא איש דברים אנכי ע"כ. סיפר הרה"ק ממאדזיץ ז"ע, שפעם אחת נסע הרה"ק רבי יחזקאל מקאזמיר ז"ע ביחד עם הרבי ר' בונם ללובלין להרה"ק החוזה ז"ע, באמצע הדרך עמדו לפוש, ועמדו על החול, ואמר הרבי ר' בונם תורה, אחר כך כשהגיעו ללובלין, בליל ש"ק לפני שהרבי התחיל לומר תורה, אמר הרה"ק רבי יחזקאל: דער רבי וועט זאגן די תורה וואס דער קלוגער (רבי ר' בונם) האט געזאגט בחול (ימי החול) על החול, וכן הוה, הרבי אמר אותו התורה שאמר הרבי ר' בונם על הדרך כשעמד על החול.

הרה"ק רבי ירחמיאל מפרשיסחא ז"ע בנו של היהודי הקדוש ז"ע אמר פעם להרה"ק מאפסא ז"ע: אני יכול להעיד כי הרבי ר' בונם היה נקודת הלב (דעם שפיצל פון הארץ) של אבי היהודי הק', והיה חשוב אצלו כבבת עינו, ושמעתי ממנו שאמר בזה"ל: "את האוצר של יראת שמים הפקדתי ביד אהובי הרבי ר' בונם", וזכורני שפעם א' כשבא הרבי ר' בונם מדאנציג, ונכנס לחדר אבי ז"ע, ודיבר עמו כמה שעות, כי סיפר לו דברים שונים ממעשים פשוטים אשר ראה ושמע שם בדאנציג, ובעיני היה רע הדבר על שביטל איזה שעות את אבי הקדוש במילי דעלמא, וכאשר הלך הרבי ר' בונם, אמר לי אבי שאלך עמו ללוותו לביתו, וכשאני באתי בחזרה לאבי ז"ע אמר לי בזה"ל: האם הנך יודע מה דיבר הרבי ר' בונם עמי בעת שהיה כאן, תדע כי דבר עמי ממה שנמצא מתחת לתהום עד כסא הכבוד.

אחרי פטירת היהודי הקדוש ז"ע, ביום י"ט תשרי שנת תקע"ד, התקבצו סביב רבינו, העילית שבתלמידי היהודי הקדוש, והם נקשרו אליו בעבותות ברזל, ושמוהו עליהם לראש. מעשה זה של הכתרת רבינו למנהיג ואדמו"ר על העילית שבחברייא קדישא היה לרוחו של רבינו מאד, והוא השתוקק לכך בכל לבו ובכל נפשו, ולא רק שזה היה לרוחו, אלא גם עשה כל מיני מאמצים לקרב אליו את המובחרים שבחסידים. אולם רבינו בשום אופן לא רצה להיות אדמו"ר לעמך, שיהיה לו עסק עם סוחרים שיבואו אליו להתייעץ בענייני מסחר, ואכרים שיבואו אליו עם בעיותיהם שברפת ובשדה, זה בפרתו וזה בסוסו, וכיוצא בזה. רבינו רצה להשפיע מטובו ולהיות מורה דרך אך ורק למובחרים שבעדה לעילית שבחבורה.

מסופר: אחדי פטירת היהודי הקדוש ז"ע, ישבה פעם אחת זוגתו הרבנית בביתה ליד החלון הפונה לרחוב, והנה ראתה מרחוק עגלה

עמוסה אנשים נוסעת בכון לביתה, ותאמר לבעלה: "בונם עס איז צו דיר געקומען א פיהר חסידים". ענה לה רבינו: "איך עולה בדעתך דבר כזה?" כי לא האמין שכבר בשלב כה מוקדם לאחר פטירת רבו היהודי הקדוש, יבואו אליו סתם חסידים לא מבני החבורה, ובאמת צדקה הרבנית, ואלו היו חסידים שבאו אליו להסתופף בצילו. ויהי כאשר נכנסו לבית אמר רבינו להרבנית: "עס איז פארפאלין, אין די רגע וואס זיי זענען אריינגעקומען, האט מען מיר מודיע געווען מן השמים איטליכענס בקשה, אין פאר איטליכען א תשובה". מני אז והלאה התחיל רבינו לנהל עדה מקטן ועד גדול,

השפת אמת מגור זי"ע העיד: ששמע מפי קדשו של זקינו החידושי הרי"ם זי"ע: "אותן השבתות שהייתי בפרשיסחא, עשו בי הרגש גדול כל כך, שגם עתה כשמגיעה אותה השבת, אני מרגיש שינוי והרגש גדול יותר מבשאר שבתות השנה?" ורבי יועץ קים קדיש בספרו שיח שרפי קודש מעיד: כי בשעה שהרי"ם אמר זאת היה עומד על רגליו? והאדמו"ר הרה"ק מגור זי"ע אמר: "אשר גם אביו האמרי אמת זי"ע, בכל עת שהזכיר את שמו של רבינו היה מגביה עצמו".

בתקופת הרה"ק מהרי"ם מאמיניו גר שם יהודי שעוד זכה להכיר את הרבי ר' בונם, והוא סיפר שפ"א בראש השנה ירד הרבי ר' בונם לפני התיבה לתפלת מוסף, וכשהגיע לאמצע פסוקי זכרונות, נאנח הרבי ר' בונם, כשסיפר הלה את הדברים האלה, היה כולו נרגש, ולקח זמן מה עד ששבה רוחו מגודל התרגשות, למרות שכבר חלפו ועברו שבעים שנה מפטירת הרבי ר' בונם. אל הרה"ק ה"מי השילוח מאיזביצא בא חסיד אחד וביקש להפקד בזש"ק, השיבו הרה"ק מאיזביצא שעל פי דרך הטבע נמנע ממנו להוליד, שהרי עקר הוא מטבעו רח"ל. כעבור זמן מה נולד לו בן זכר, ובא לספר את הבשורה הטובה אל הרה"ק מאיזביצא. התעניין הרה"ק וביקש לדעת מה היו מעשיו מיום שעזב את חדרו, והתחיל החסיד מספר, ובתוך הדברים הגיד שהתפלל פעם תפלת המנחה ליד איזה אילן, ואף גם צייר את מראה האילן ומקומו.

נענה הרה"ק מאיזביצא ואמר לו שאצל אותו אילן התפלל הרבי ר' בונם ביום חופתו - כי קודם החופה התחרטה הכלה ולא רצתה להנשא אליו, ואז יצא והתפלל מנחה אצל האילן ההוא, ולאחר מכן כבר הסכימה. מאז נעשה אותו אילן מסוגל להתפלל אצלו, ולכן היה לך משם ישועה למעלה מדרך הטבע.

בימיו הי' איזה כומר שהתנהג בענוה מופלגת, עד שגרם הדבר קטרוג בשמים, על שאין נמצא בין היהודים עניו גדול כזה. שלח הרבי ר' בונם את אחד מתלמידיו לנסות את הכומר אם יוכל לתפסו באיזה ענין של גיאנות. כאשר הגיע התלמיד לבית הכומר, נפל ההוא לרגליו וניקה את מנעליו, והתנהג כן במשך כמה ימים, עד שהיה התלמיד מוכן לחזור לביתו. טרם צאתו שאלו הכומר האם כשיחזור לרבו יספר לו את כל מה שראה אצלו? ומזה הבין התלמיד שכל מעשהו לא היו אלא בשביל כך.

הרבי ר' בונם היה עוסק במלאכת ה"אפטייק" [=רוקח רפואות], והיה שם פרופסור אחד שנתפעל כ"כ מידיעותיו הרחבות בשטח זה, ונתן לו סכום נכבד כדי שיקנה לעצמו ספרי רפואות וכדומה ממה שלמד חכמתו - ועם כסף זה הלך הרבי ר' בונם וקנה לעצמו ספרי הזוהר הקדוש. פעם הוצרך הפרץ לאיזה רפואה שבו אחוז אחד סם, ותשעים ותשע אחוזים ממינים אחרים. באותה שעה התעכב הרבי ר' בונם בביהמ"ד, ואשתו הכינה את הרפואה, אלא שהחליפה את המינים, שבמקום אחוז אחד סם - הכניסה תשעים ותשע אחוזים סם... כשחזר הרבי ר' בונם מביהמ"ד ספרה לו אשתו את אשר עשתה, אך כבר יצא השליח לדרכו - ואת הנעשה אין להשיב. ברם, הרבי ר' בונם הרגיעה בל תירא ובל תחת. באמצע הדרך שבר השליח את קנקן הרפואה, וחזר לשלם להרבי ר' בונם את דמי היזקו, אך כמובן שלא ביקש ממנו מאומה.

מובא בשפתי צדיק: שמעתי מפ"ק זקני ה"חידושי הרי"ם" זי"ע על פסוק תערוך לפני שולחן, אמר כל צדיק יש לו איזה מלבוש אשר העולם מביטים על אותו לבוש ועל ידי זה אין נותנים עין רע בגוף רכושו, אמר: היהודי הק' היה מלבושו "הלמדן", שהעולם ידעו שהיה

גאון עולם, הרבי ר' בונם זי"ע היה "החכמה" לבוש, ואני "העשירות" לבושי, זהו נגד צוררי, שמי שרוצה ליתן עין להציר לו יביט רק באותו לבוש עד כאן לשון קדשו... גם אמר בשם הרבי ר' בונם זי"ע שאמר על עצמו העולם מחזיקין אותי לחכם, מעיד אני עלי שמים וארץ שלא עשיתי שום דבר במדת חכמה רק בתמימות ממש. ועוד מובא שם (פ' ויגש): שמעתי על הרבי ר' בונם זי"ע ואולי שמעתי זה מפ"ק זקני מו"ר החידושי הרי"ם זי"ע או מאחר איש אמת מחסידי פשיסחא, שהרבי ר' בונם זי"ע אמר כי חשב לקבל על עצמו תשובת הקנה היינו סיגופים ותעניתים כמה שנים, וחזר ואמר שבסעודה אחת עם כוס משקה תיקן הכל.

ועוד מובא שם (פ' מקץ): שמעתי שהיה אחד מיוסר ומדוכא רח"ל מאד התנצל לפני הרבי ר' בונם מפרשיסחא שמברך בכל יום שעשה לי כל צרכי ואין לו כלום שמא היא ברכה לבטלה, ענהו הרה"ק זי"ע זהו צורך שלך שתהיה מקבל באהבה הנהגת הקב"ה עמך.

מובא בשם משמואל (פ' יתרו): אמר הרבי הקדוש ר"ב מפרשיסחא לרבו היהודי הק' זי"ע ששאלוהו מה שמע חדשות בהיותו בדאנציג, ואמר ששמע אבידת ממון אינו כלום, ואבידת "קוראזש" הוא אבידה בכולו.

ועוד מובא שם (פ' ואתחנן): באזנינו שמענו שהקדוש הרבי ר' בונם מפרשיסחא זי"ע היה מתפלל בלי שום תנועה, אלא היה עומד כמו עמוד של אבן ורק עיניו זלגו דמעות ושופעות בלי הפוגות.

ועוד מובא שם (פ' קרח): הגיד אדמו"ר הקדוש ר"ב מפרשיסחא זי"ע שבאם היה רוצה אא"ע להחליף אותו לא היה רוצה באשר איננו עושה עסק אלא לצורך גבוה וזוה החילוף מה יתרון יהיה להשי"ת סוף סוף לא יהיה להשי"ת אלא אברהם אחד ובונם אחד, ודפח"ח.

ועוד מובא שם (פ' תולדות) הגיד כ"ק הרבי ר"ב זי"ע מפרשיסחא שהכל נפגם בחורבן הבית חוץ מן התורה. וזהו תורת ה' תמימה שהיא לעולם תמימה בלי פגם. ועוד מובא שם (פ' בראשית): אמר כ"ק אבי אדמו"ר בעל אבני נזר זי"ע שהרב הקדוש ר"ב מפרשיסחא זי"ע שאל לזקני מקאצק זי"ע מאין לקח התעוררות לעבודת השם, והשיבו מפסוק (ישעי' מ') שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה, והשיב לו הלוא מזה יכול כל אדם ליקח התעוררות אפי' אינו יהודי, והתעוררות היהודי צריכה להיות מיציאת מצרים. ועוד מובא שם (פ' שמות): הרה"ק הר"ר בונם זי"ע מפרשיסחא אמר שבאם הגוי קורא על ישראל דברי זלזול, והישראלי עונה לגוי לעומתו הרי הוא מאריך את הגלות רח"ל עכ"ד, אלא יסבול הגלות בהתנשאות הנפש, וזוה נזכה לפאר תחת אפר בב"א. החסיד רבי רפאל הכהן מאמיניו זי"ע נסע אל הרבי ר' בונם מפרשיסחא זי"ע, וסיפר שבשעה שעמד לפני הרבי, בא אצלו בעל בית אחד ושאלו הרבי לסדר יומו, השיב לו שהוא משכים קום מדי יום בשעה שלוש לפנות בוקר ואומר תהילים ומעמדות, "וכי לא כך צריך יהודי לעשות?" ובבוקר השכם הוא מתפלל, "וכי לא כך צריך יהודי לעשות?" וכן הלאה והלאה. מדי פעם כשסיפר לרבי מה שהוא עושה, חזר על הפתגם: "וכי לא כך צריך יהודי לעשות?" נענה הרבי ר' בונם זי"ע ואמר לו: אתה שואל איך יהודי יעשה? כשהוא קם בבוקר צריך לקבל על עצמו עול מלכות שמים כמו במעמד הר סיני, ואחר כך יעשה כמו שאתה מספר".

מובא ברמתים צופים (עמו' מ"ו): שמעתי מכ"ק אדמו"ר הר"ר זי"ע בעת שנתראתי לפניו פעם ראשונה על חג הפסח והייתי כבן י"ח שנים או י"ט, שאל אותי אם בן תורה אתה, ולא השבתי לו מאומה, אז אמר לי יודע אני שבן תורה אתה ואמר לי חידושים ותיורץ על קושיית הסמ"ע והש"ך בחו"מ סימן מ"ט, ואחר סיום הדברים אמר לי מזה הפשט יכולים להביט בקוויטל כדרך הצדיקים הגדולים, ולא מיבעיא בקוויטל שהוא דבר קל אלא אף בשמו יכולים לידע הכל עכ"ל. ועוד מובא שם שמעתי מהרה"ק רבי שמחה בונם מפרשיסחא זי"ע שרפואה ותפלה חד הוא, ע"ד שראיתי כשנחלה הוא זי"ע קצת, ונסע לווארשא ונתנו לו רפואות, ובש"ק התלהב בתפלתו וצעק בקול כל עצמותי תאמרנה ה' מי כמוך וכו' ובאותו רגע פקעו כלי זכוכית שהיו רפואות בתוכו, ואמר

שהחולי הוא מחמת שהאיברים יש בהם חולי הנפש ג"כ, ובאותן הרפואות שיש בהם הסמים נצוצות קדושות שבהם מרפאין הנפש, ומזה בא גם רפואות הגוף ואחרי שבקול זה נתעוררו איברי הנפש נתרפאו ג"כ איברי הגוף ואין צריך עוד לרפואה כי הוא אחד עם התפלה.

ועוד מובא שם שמעתי מהרה"ק רבי שמחה בונם מפרשיסחא זי"ע

מעשה אחד, שהיה בדרך סמוך לווארשא, וכה סיפר: שהיה צריך לספר איזה מעשה אך מעשה זה היה דברי חול וידעתי כי צחוק גדול יהיה כשאספר זאת, והקהל היה גדול מאד, ואמר לי היצה"ר שלא אספר כי אפסיד את העולם (הקהל) ולא יחזיקו אותי עוד לרבי, ואמרתי בלבי בהדי כבשי דרחמנא למה לך יהיה מה איך אני יכול לעצור אותיות קדושות, כנודע מכ"ק הרה"ק רבי פנחס מקאריץ זי"ע שכל התענוגים הם מג"ע אפי' מלתא דבדיחותא, ונתייאשתי מלהיות עוד רבי, וסיפרתי המעשה והיה צחוק גדול מזה, ואני לא כן עמדי, והתחילו לזרוק לי קוויטלאך יותר ממקודם.

ועוד מובא שם: כשהייתי פעם ראשונה לפני אדמו"ר הרה"ק מפרשיסחא זי"ע קבלתי א"ע לפניו שכואב ראשי בעת התפלה שהתאמצתי מאד להתפלל בכוונה, ובלימוד לא כאב ראשי, ואמר לי מה לראש אצל התפלה העיקר היא עבודת הלב כמ"ש (תענית ב) ולעבדו בכל לבבכם איזהו עבודה שהוא בלב הוי אומר זו תפלה ולא הזכיר הראש כלל, וז"ש (משלי כ"ד) ראמות לאויל חכמה היינו בראש ובשער לא יפתח פיו היינו הלב כמ"ש ותפתח לבנו עכ"ל ומכאן והלאה לא כאב לי הראש כלל.

הרה"ק רבי ישעיה זי"ע מפשעבורז שאל את רבינו הזקן זי"ע מוורקא: "מה אתם רועשים עם הרבי ר' בונם ובמה כוחו גדול?" השיב: כי "הרבי ר' בונם הוא בבחינת אליהו הנביא אשר מצא את אלישע חורש בשוורים וכשהשליך אליהו את אדרתו התפלל והתלהב אלישע עד כדי ששחט את השוורים ושרף את המחרשה וכו', וכששאל אותו אליהו "מה עשיתי לך?" השיב אלישע "עשית לי הרבה", ואי אפשר היה לאלישע להפרד מאליהו עד שקיבל ממנו פי שניים, כך גם הרבי ר' בונם זי"ע, כאשר נגע בידו של איש פשוט תיכף ומיד התלהב ממנו ורץ ללמוד תורה ומסר את עצמו בכל כוחו ונפשו על קידוש ה'".

החסיד ר' יעקב יוסף רוטנבערג ז"ל הי"ד נכד השפתי צדיק זי"ע סיפר כי אחרי ההסתלקות ופטירת השפ"א מגור זי"ע נסעו אנשים אחדים מיחידי סגולה אנשי שם לכ"ק דו"ז רבי אברהם מל מפרסיסאוו זי"ע וביקשו ממנו שיקבל עליו את ההנהגה, אבל דו"ז זי"ע דחה את בקשתם בשאלה לשם מה לקבל את ההנהגה הזו? לשם כבוד הלא אם אסע לאדמו"ר לגור יספיק לי הכבוד שיתן לי שמה, ואם לשם כספים לקבל פדיונות מאת החסידים הלא חסידי גור אינם רגילים ליתן פדיונות, ואם שאני אלמד אותם ליתן אין זה כבר בכחי, וא"כ אין זה רק לשם בני שיהו רבי'ם, וא"כ אם אתם לא רוצים בבני הקדוש השפ"א זי"ע אז בבני בודאי לא תרצו וממילא בשביל זה לא כדאי לי כל העסק הזה,

ולחסיד אחד סיפר כי הרבי ר' בונם זי"ע פ"א החליט בדעתו להשליך את ההנהגה הרעביסטווע, ואמר לתלמידו הרה"ק מקאצק זי"ע שמע מה שאני אומר לך נתישבתי למה לי להיות רבי ולהיות ממשיך עדה אשר מטרידים אותי מעבודת הבורא ית"ש ולא אהיה עוד רבי, וכאשר יש לי במזומן חמשים טאלער בתוך המגירה אתן לזוגתי שלושים טאלער שתפרנס עצמה מזה ואני אפרנס את עצמי עם עשרים טאלער הנשארים ובשום אופן לא ארצה עוד להיות רבי, ותלמידו הרבי מקאצק זי"ע החריש ולא ענהו שום דבר, ואחר רבע שעה אמר לו הרבי ר' בונם זי"ע: שמע מה שאני אומר לך שום רבי לא עשה כן וגם אני לא אעשה כן, וא"כ מדבריו הקדושים יש ללמוד, שדוקא מי שכבר רבי ורוצה להשליך את ההנהגה אזי יש ללמוד כיון ששום רבי לא עשה כן לא נכון להשליך את הרעביסטווע אבל להתחיל בהנהגה ולקבל על עצמו להיות ממשיך עדה בודאי נכון להחליט שלא להתחיל בענין זה.

פעם הגיעו קבוצת חסידים אל הרה"ק הרבי ר' בונם מפרשיסחא

זי"ע להתקשר אליו, לשמע משאלתם שאלם הרבי ר' בונם מה מעשיהם עד עכשיו, נענו הם ואמרו לו, שעד לפני זמן מה עבדו לשבר את מידת הגאווה, ולאחרונה עמלו לשרש אחריהם מידת הכעס. נענה הרבי ר' בונם ואמר להם: אמשיל לכם משל למה הדבר דומה לאדון (פריץ) אחד שביקש להעניש שלושה מחוכריו (ארענדארן) שלא פרעו דמי חכירתם בזמן, והוריד את שלושתם לבור השבי, שחשוק הוא מכל, ולא נראה בו אור היום. משלושה החוכרים היה ב' פקחים והשלישי ביניהם היה שוטה, כיון שהורידו להם לחם לאכול בבור השבי, הכסיל נבצר מבינתו אופן האכילה במקום חשוק, מחמת כן נבצר ממנו אכילתו. אחד הפקחים שראה שתוך זמן מה לא יישאר אותו חוכר כסיל בחיים, מחמת שאין ביכולתו לאכול, החל ללמדו לאכול לחם בחושך, זמן רב לקח לו ללמוד אופן האכילה במקום חשוק, ובתוך כמה זמן נפל לו שן אחת ועין אחת, עד שלמד לאכול לחם בחושך, כעבור זמן החלו שומרי בית הסוהר להאכילם דייסא (קשייע), וכיון שעד עתה לא למד לאכול בחושך אלא לחם לא ידע מהתחלה אופן אכילת קשייע, עד שסוף למד לאכול קשייע בחושך, ואז החלו שוב שומרי בית הסוהר להוריד להם לחם, ואותו כסיל כבר שכח איך לאכול לחם בחושך והוצרכו ללמדו שנית איך אוכלים לחם במקום חשוק,

וכשהתחילו להוריד קשייע שוב החלו ללמדו, וחוזר חלילה, עד

שאותו חכם נענה לחבירו החכם ואמר לו, וכי אינך רואה שהנני מתייגע ללמדו לאכול, ואתה אינך עושה דבר ללמדו, ואינך שם לבך עליו כלל, וכי היכן רחמנותך על הבריות? נענה לו החכם השני ואמר לו: ואתה להיכן נעלמה דעתך, הרי רואה הינך כי לא נוכל ללמדו לאכול לכל ימיו, כי מעת לעת הרי הוא שוכח איך לאכול האוכל שלא אכל זמן רב, אלא תחת זה עסוק אני בחפירת חור קטן, דרכו יוכל האור להכנס לתוך הבור, ועל ידי זה יוכל לאכול בכוחות עצמו, ולא נצטרך ללמדו לאכול. "כך הוא גם בתיקון המידות" - שח להם הרבי ר' בונם - שכל כמה שהאדם יעמול על מידה זו או על מידה אחרת לא יועיל לו כלום, אם לא יחפור חור קטן שדרכו יכנס האור לתוך לבו, וקצת מן האור ידחה הרבה מן החושך, ויראת שמים הוא החור דרכו נכנס אורו של השי"ת לתוך לבו של האדם, ועל ידי זה יוכל לזכך מידותיו.

הרה"ק רבי שמחה בונם מפרשיסחא זי"ע היה מתפאר כי בשלשה

דברים הצליח תיכף ומיד, חוץ לדרך הטבע. ושניים מהם סיפר לחסידיו. סיפורו הראשון הוא, כי פעם נזדמן להיות יחד עם יהודים "דייטשען" [כך היו נקראים המשכילים]. הם שתו קפה עם חלב, והוא הרבי ר' בונם זי"ע שתה קפה בלי חלב, יען כי היה חלב עכו"ם. נטפלו אליו ה"דייטשען" שישביר להם מדוע אינו שותה הקפה עם חלב? והשיב להם - מחמת חשש חלב טמא, כדין הגמרא. והתחילו לשחוק עליו ואמרו: "הן לכפרית שממנה מקבלים אנו את הקפה עם החלב, יש בעדרה חמש עשרה פרות טהורות, ומה ענין חלב טמא לכאן?" התפלל הרבי ר' בונם להשי"ת שיעזור לו מן השמים שיוכל להוכיחם על פניהם, ואכן עוד הם מדברים, ולחדרם נכנסה הכפרית ושאלה אם הקפה היה היום טוב יותר? והשיבו הן. מיד שאל אותה הצדיק "מה יום מיומים? מדוע באת היום לשאול אם הקפה היום היה טוב יותר?" השיבה הכפרית: "מפני שהיום שמתי בקפה חלב גמל, ורציתי לדעת אם טעמו ערב לחיכם..." אותם "דייטשען" היו מלאי התפעלות, כי ראו עד כמה גדולים דברי חכמים!

הסיפור השני שסיפר הרבי ר' בונם זי"ע על עזרה מהשמים חוץ

לדרך הטבע הוא, כי בעת שהותו בגרמניא אצל הסוחרים שלו, קודם שנעשה רבי, ראה כי סוחר אחד יש לו בן מופלג בחכמה, והיה הרבי ר' בונם חושק מאד להכניסו תחת כנפי השכינה בתורה ובחסידות, כי ראה שהוא כלי מוכשר לזה. אולם הדבר לא עלה בידו. נמלך הצדיק לילך עם בנו של הסוחר תמיד לכל מקום שהוא הולך ולהתחבר עמו, ומתוך כך אולי יוכל למשכו אליו.

פעם אחת הלך אותו בן לשחק בקלפים. הלך הרבי ר' בונם עמו, והתחיל גם הוא לשחק עמו ועם האחרים בקלפים. בעת שסיפר הרבי ר' בונם מעשה זה התבטא ואמר כך: "סהיזי במרומים שלא ידעתי שום דבר, אפילו את ההתחלה של משחק זה, אך היתה לי הצלחה מחוץ לדרך הטבע, ובכל פעם אני זכיתי במשחק. לא ידעתי אפילו אם אני הוא הזוכה, אך בראותי כי אף אחד מהמשתתפים לא נטל את הכסף שהיה מונח על השולחן, הבנתי כי כנראה הכסף שייך לי, כי אני הזוכה במשחק, ולקחתי בכל פעם את הכסף".

כשראה בן הסוחר את הצלחתו הגדולה, חשב יש לו בזה איזה סוד או חכמה מיוחדת כיצד להצליח במשחק זה, והפציר בו להודיעו סוד זה, כי משחק הקלפים היה יקר לו מכל משא ומתן בעולם, אבל הרבי ז"ע דחה אותו מזמן לזמן, וכל שדחהו יותר, כך גבר חשקו לדעת את סוד ההצלחה. עד שפעם אחת הלך עמו לטייל מחוץ לעיר, במקום שאין שם אנשים, ובן הסוחר חשב שהוא הולך עמו כדי להודיעו את סוד משחק הקלפים, פתאום התחיל הרבי ר' בונם לצעוק לעבר אותו בן סוחר: "שאו מרומ עיניכם וראו מי ברא אלה!" נבהל בן הסוחר ועמד ביראה ופחד. "ואני – כך סיים הרבי ר' בונם ז"ע – הודעתי לו האמת שאין לי שום ידיעה בטיב המשחק, והצלחתי היתה שלא כדרך הטבע, כדי שאוכל להביאו תחת כנפי השכינה. וכמובן הסברתי לו שכל דברי המשחק הם הבל הבלים ואין בהם שום חכמה, ודיברתי אליו דברים היוצאים מן הלב, עד שהחזרתיו בתשובה, ונעשה בעל תשובה גמור".

מובא בדגל יהודא מהגה"ח רבי יודל קמינר זצ"ל (פ' כי תבא): שמעתי בשם החידושי הרי"מ ז"ע מגור שאמר, אשר מו"ר הרה"ק מפרשיסחא ז"ע למד אותם כוונת אכילה בפשיטות שעל כל לעיסה ולעיסה יבקש מהשי"ת שלא יאונה לו ח"ו מאכל של איסור, ויקבל עליו שינוח לו שיהיה נחנק מקודם באם יש בהמאכל דנדוד איסור ח"ו. פעם אמר הרבי ר' בונם ז"ע שצריך האדם לבקש על ג' דברים לפני אכילתו א. שלא יהיה מעורב במאכלו שום דבר איסור. ב. שלא ינזק מהמאכל. ג. שלא יתגשם מהמאכל.

אמר הרה"ק רבי שמעון שלום מאמשינוב ז"ע, וזה לשונו: אאמו"ר הרה"ק רבי מנחם מאמשינוב ז"ע דיבר בקדשו בשם הרבי ר' בונם ז"ע מפרשיסחא, כי האיש שרוצה לשבור את תאוותיו, יביט ויראה את אלו שהשיגו כבר התאוות, ויראה איזה פנים יש להם, אזי בעל כרחו ימאס בעיניו התאוות.

סיפר הרה"ח ר' ישראל אראטין ז"ל, איך שעבר ברחוב בוורשא וראה זגג זקן מתקן ומעלה בעצמו חלון גדול, ורץ לעזור לו, ולא רצה, ואמר הזגג לר' ישראל הנ"ל, דע אני ב"ה למעלה מתשעים שנה, כוחי אתי ומתפרנס מגיע כפים, וסיפר לו איך בעת היותו בחור היה בעל עגלה, והיה אצל הרבי ר' בונם ז"ע ופעם נסע עמו לטיול, והוא חשב את הרבי ר' בונם ז"ע כאינו רואה ח"ו, יען היותו סגי נהור כידוע, ובחזרה מהטיול התעקש שלא יסע בחזרה, וכל ההפצרות של החסידים לא הועילו, ופתאום גער הרבי ר' בונם ז"ע מה רוצה שמה דער רויטער בחור (והבין כי הרבי ר' בונם כן רואה), והשיב כי לא יסע עד שיברכו, ושאלו מה רוצה, והשיב ער זאל חתונה מאכן די קינדער בהרחבה, וגם שיהיה לו תמיד דינר בכיס, והשיב לו הרבי ר' בונם בזה"ל: דע זארגן זאלסט דו קיינמאל נישט, דער וואס זארגט, דעם גיט נישט דער אייבערשטער, אז מען בעט אים, גיט ער. [אף פעם אל תדאג, מי שדואג, לו אין הקב"ה נותן, אם מבקשים לו הוא נותן]. וב"ה השיא כל בניו בהרחבה ותמיד היתה פרוטה מצויה בכיסו מאז.

עיניו של השפתי צדיק כהו לעת זקנתו והוא תלה את הקולר בקפדנותו של הרבי ר' בונם מפרשיסחא. ומעשה שהיה כך היה: כשהיה עדיין ילד כבן חמש שש (הוא נולד בשנת תק"פ) הביאו אביו, ר' יעקב יוסף, לפני רבו לפרשיסחא. עמד הילד במרחק מה ממקום ישיבתו של הרבי, החסידים עברו בסך ונתנו לו שלום, והוא לא הושיט ידו לשלום. פנה אליו הר"ב בשאלה: "ואתה ילד למה

אינך נותן לי שלום? השיבו הנער: "אם אתה סומא – מנין לך שלא נתתי לך שלום?". צחק הרבי ולא אמר כלום. בחוץ אמר לו אבא: "אמנם הרבי הוא סגי-נהור, אבל הוא רואה בעיניו הרוחניות יותר טוב ממני וממך", כל ימיו חשש השפתי צדיק מפגיעתו זו בבר"ב, ואף שחטא בילדותו – נענש באותה מחלה בזקנותו...

וסיפר שמעתי שהרבי ר' בונם ז"ע אמר דאם היה רוצה להעתיך שיתרפאו עיניו היה רואה. פעם התלוננו בני עיירה על רבם בפני הרה"ק רבי בונם מפרשיסחא: יושב הוא סגור ומסוגר בחדרו, על התורה ועל העבודה אינו נחלץ לעולם לעזרת בני העיירה במצוקתם כי רבה. כשנפגש הרבי מפרשיסחא ברב זה, שאלו: יעקב אבינו ע"ה שלח מלאכים לעשיו אמרו חז"ל, מלאכים ממש, וכל כך למה? וכי חסרו לו ליעקב עבדים שילכו בשליחות זו? תמה הרב על קושיה קלה זו, נענה הרבי ר' בונם ואמר: שמע ואגיד לך, כדי לעשות טובה ליהודי, מן הראוי להטריח אפילו את המלאכים...

סיפר הגה"ק רבי צדוק הכהן מלובלין ז"ע: אחר סעודת פורים, עת פרש לחדרו כולו התלהבות ושמחה: פעם לוייתי את מורי הקדוש מאיזביצא בדרכו. זמן מה צעד בשתיקה, ולפתע פתח ואמר: "הייתי פעם בפרשיסחא, בחדרו של הרבי ר' בונם קודם הבדלה במוצאי שבת. קם, אחז את הכוס בידו, פתח ואמר: צופה אני לעתידם של הדורות קודם ביאת המשיח, עת יתרגלו יהודים למותרות ולהוצאות גדולות, ושוב לא תספיק להם הפרנסה הרגילה, יאלצו לחפש פרנסות צדדיות, ירוצו יומם ולילה אחרי טרף להחיות נפשם, ישקיעו כל חייהם בים של עמל ויגע, – סומרות שערות ראשי וצפרני דוקרות את בשר ידי עת אני מתאר לעצמי עד היכן יגיעו יהודים באותה שעה!" המשיך הרה"ק מאיזביצא ואמר: "מים קשים יבואו, חסידים לא יצליחו לפרנס את נשמתם בחסידות בלבד, ויאלצו להוסיף סממנים וסגולות. בחסד ולא בזכות יתקיימו יהודים, יתקיימו חסידים, חסדים מהקב"ה ומאוצר החסד שלו. אלה שיצפו לחסדי אדם, לרחמי אנוש, יאבדו שני עולמות כאחד. אלה שיתאזרו באמונה יזכו לגאולה, ככתוב: ובני ישראל יוצאים ביד רמה". כאן הפסיק רבינו את הסיפור ונכנס לחדרו.

הרה"ק מווארקא ז"ע אמר על הפסוק (שמות לב, לא) "אנא חטא העם הזה חטאה גדולה". הרבי ר' בונם ז"ע מפרשיסחא אמר בלשון קדשו: "אשיינער מליץ טוב אויף יודען איז דאס". (זו מליצה טובה ויפה על ישראל). זו היתה עיקר המליצה על בני", כי החטא גדול יותר מבחינתם ואין זה מכוחם, ובוודאי אתה הסבות להם זאת ולא היו ברשותם רק היו מוכרחים לזה. ולכן חלילה להאשים את ישראל עמך שאמרו נעשה ונשמע. הרבי ר' בונם ז"ע אמר: למה נבראת האפיקורסות בעולם? כדי שהעשיר לא יאמר, הקב"ה בוודאי יעזור לו לעני זה, אלא ידע שאם הוא לא יעזור לו אין הקב"ה עוזר, ומשום זה נותן לו צדקה, ונמצא שע"י כפירה זו מקיים מצוות צדקה.

בשם הרבי ר' בונם מפרשיסחא ז"ע: כתוב "ואנכי הסתר אסתיר פני" וגו' (דברים לא, יח) – פסוק זה נאמר על שירת האזינו. כשיגיע עת דודים, ישאל המקטרג על זה, והקב"ה ישיב לו, מה אתה רוצה מבני הלא אנכי הסתרתי פני מהם, ולא ראו אור ר"ל רק חושך, ומה אתה רוצה עוד, שיהיו טובים. מובא בישמח ישראל (פ' יתרו): וכמאמר קדוש ה' מוה"ר ש"ב מפרשיסחא ז"ע "משפטי ה' אמת צדקו יחדיו" היינו שהקב"ה אינו דן את האדם עד שיצדיק הדין יחד לאביו ולאמו ולקרוביו ואוהביו, עכ"ל. ובזה פירש אבא מארי הרה"ק רבי יחיאל מאלכסנדר ז"ע "ויפדו העם את יונתן ולא מת" היינו שהעם פדו אותו מחמת שלהם עוד לא הגיע צער כזה שיהרג יונתן ובזה פדו אותו, וכן "פדה בשלום נפשי מקרב לי כי ברבים היו עמדי" היינו זכות הרבים אשר להם איננו מגיע הצער הזה ובזה פדאו נפשי.

סיפר הרה"ח ר' משה הערש ראזענבערג נ"י ששמע מהרה"ק ר' מנחם מענדל מווישאוו זצ"ל, שאמר בשם הרה"ק רבי שמחה

בונה מפרשיסחא זי"ע על מה שאומרים שנשמת צעקת הדל תקשיב ותושיע, אמר בין שהוא דל ממצוות ומעשים טובים, בין שהצעקה הוא צעקה דלה, הגם שהוא מלא מצוות אמנם הצעקה היא צעקה דלה (דאס געשריי איז א ארים געשריי) שאינו צועק מלבו, מ"מ תקשיב ותושיע. **מובא ברמתים צופים:** (עמו' צ"ד) שמעתי ממור מפרשיסחא זי"ע שמי שמבקש מהש"ת על יראה ואינו מבקש על פרנסה, זה סימן שגם זה שמתפלל על יראת שמים אינו מאמתת לבו שאי אפשר זה בלא זה ע"כ.

הגה"צ רבי ישראל יצחק רייזמאן זצ"ל שמע מהרה"צ הקדוש רבי נחמיה אלטר זצוק"ל הי"ד, בשם הרה"ק הרבי ר' בונם מפרשיסחא זי"ע, שאמר: "ומגביה שפלים" אם כן, מה הועיל, הרי נעשה בעל גאון. ותי"ץ: "כשם שלוקחים את הקופסה מן הארץ, ומעמידים אותה על השולחן".

מובא בשפתי צדיק (פ' בראשית): אמר א"ז מור החידושי הרי"מ זי"ע בשם הרבי ר' בונם מפרשיסחא שצריכין לייגע עצמו

זכותו יגן עלינו ועל כל ישראל אמן. מקורות: "הרבי ר' בונם מפרשיסחא"

לכ' יומא דהילולא דהרה"ק רבי אברהם יששכר בער הכהן ראבינאוויץ זי"ע מראדאמסק בעל ה"חסד לאברהם" בן הרה"ק רבי שלמה הכהן זי"ע בעל "תפארת שלמה" נלב"ע י"ג אלול תרנ"ב הונצח ע"י הרה"ח ר' יהודה לייב ברייער שליט"א

לעילוי נשמת האשה החשובה והצנועה רודצו"ח מרת רחל צערל ע"ה בת הרה"ח אלעזר עקיבא ז"ל
אשת הרב החסיד המפורסם הבלתי נשכח ר' משה ווייס ז"ל נפטרה י"ג אלול תשע"ד
הונצחה ע"י בנה הרב החסיד ר' שמחה יונה ווייס שליט"א וינה

לעילוי נשמת הרב החסיד ר' וואלף אופמאן ז"ל בן הרה"ח ר' משה יעקב ז"ל נלב"ע י"ג אלול תש"מ הונצח ע"י משפחתו החשובה שיחיו	לעילוי נשמת האשה החשובה מרת מינדל שטסל ע"ה בת הרה"ח ר' אליעזר ז"ל נפטרה י' אלול תשנ"ג הונצחה ע"י בנה הרה"ח ר' אברהם ישעי' שליט"א	לעילוי נשמת הרב החסיד ר' זאב מייזליק ז"ל בן הרב החסיד ר' אליהו ז"ל נלב"ע י"ד אלול תשפ"ה הונצח ע"י משפחתו החשובה שיחיו
--	---	---

לעילוי נשמת הרב החסיד ר' יוסף אלימלך פיליפ ז"ל בן הרב החסיד ר' יצחק ז"ל נלב"ע י"ב אלול תשע"ז הונצח ע"י משפחתו החשובה שיחיו

"התחזקות יומית" דברי חיזוק והדרכה מכ"ק מרן אדמו"ר שליט"א במערכת אוצרות בעלזא" שמעו ותחי נפשכם בארה"ק 02-3011614 בארה"ב 1605-3131771

לעילוי נשמת הרה"ג ר' יצחק דוד פריעדמאן ז"ל בן הרה"ח ר' חיים יחזקאל ז"ל מרת רחל ע"ה בת הרה"ח ר' שלמה ז"ל	לעילוי נשמת האשה החשובה מרת גיטל עלקא ע"ה בת הרה"ח ר' יוסף ז"ל נפטרה ב' אייר תשע"ח תנצב"ה הונצח ע"י משפחתו החשובה שיחיו	לעילוי נשמת הרה"ח ר' צבי אליהו שטראוס ז"ל בן הרה"ח ר' ליפא יו"ט ז"ל נלב"ע י"ח טבת תשע"ד תנצב"ה	לעילוי נשמת הרה"ח ר' ישראל חיים ז"ל בן הרה"ח ר' דוד רובינשטיין ז"ל ולע"נ זוגתו האשה החשובה מרת צפורה מרים ע"ה בת הרה"ח ר' מנחם הלל ז"ל תנצב"ה	לעילוי נשמת הרב החסיד המפורסם ר' יצחק ווייס ז"ל בן הרה"ח ר' משה ז"ל נלב"ע ל' מרחשון תשפ"ג הונצח ע"י משפחתו החשובה שיחיו	לעילוי נשמת הרב החסיד המפורסם ר' מנחם מנדל ז"ל בן הרה"ח ר' ישראל וועטנשטיין ז"ל ולע"נ זוגתו האשה החשובה מרת שפירא ע"ה בת הרה"ח ר' יוסף שמואל ז"ל	לעילוי נשמת הרה"ח ר' יחזקאל אויש ז"ל בן הרה"ח ר' בנימין זאב צבי ז"ל ולע"נ זוגתו האשה החשובה מרת שפירא ע"ה בת הרה"ח ר' יוסף שמואל ז"ל	לעילוי נשמת הרה"ח ר' ישראל זיגלמן ז"ל בן הרה"ח ר' נחמן ז"ל ולע"נ זוגתו האשה החשובה מרת אסתר ע"ה בת הרה"ח ר' משה יחזקאל ז"ל תנצב"ה הרה"ח ר' ישראל זיגלמן שליט"א	לעילוי נשמת האשה החשובה מרת ברכה ע"ה בת הרב החסיד ר' מנשה זינגער ז"ל אשת שייבלחט"א הרב החסיד המפורסם ר' משה ביגלאייזאן שליט"א הונצח ע"י בנה וחזניתו החשובה שיחיו	לעילוי נשמת הרה"ח ר' פנחס מאיר גאנצפריד ז"ל בן הרב החסיד ר' אליעזר דוד ז"ל נלב"ע י"ד סלול תשע"ד הונצח ע"י משפחתו החשובה שיחיו	לעילוי נשמת האשה החשובה מרת מלכה ע"ה בת שייבלחט"א הרה"ח ר' יהודה שליט"א ולע"נ זוגתו האשה החשובה מרת מלכה ע"ה בת הרה"ח ר' יוסף שמואל ז"ל	לעילוי נשמת הרה"ח ר' ישכר דוב יעקובוביץ ז"ל בגורצ'א נביד וואקעט רבי שמעון יחזקאל זאקל ולע"נ זוגתו האשה החשובה מרת אסתר ע"ה בת הרה"ח ר' נחמן ז"ל ולע"נ זוגתו האשה החשובה מרת הענדיל ע"ה בת הרה"ח ר' יוסף מאיר ז"ל	לעילוי נשמת הרה"ח המפורסם ר' מנחם אליעזר אסטרייכער ז"ל בן הרה"ח ר' יצחק שמעון ז"ל ולע"נ זוגתו האשה החשובה מרת מלכה ע"ה בת הרה"ח ר' יחזקאל שרגא ז"ל	לעילוי נשמת הרה"ח ר' יהונתן בנימין קליין ז"ל בן הגה"ח ר' ישראל ז"ל נלב"ע ביום שבת' ו' שבט תשפ"ב תנצב"ה	לעילוי נשמת האשה החשובה מרת מלכה ע"ה בת שייבלחט"א הרה"ח ר' יהודה שליט"א ולע"נ זוגתו האשה החשובה מרת הענדיל ע"ה בת הרה"ח ר' יוסף מאיר ז"ל	לעילוי נשמת הרה"ח המפורסם ר' מנחם אליעזר אסטרייכער ז"ל בן הרה"ח ר' יצחק שמעון ז"ל ולע"נ זוגתו האשה החשובה מרת מלכה ע"ה בת הרה"ח ר' יחזקאל שרגא ז"ל
---	---	--	---	---	--	--	--	--	---	---	--	--	--	--	--